

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14
Pe o lună . . . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Multămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filerl.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

Grupări literare și idei politice.

De Sextil Pușcariu.

Un om e pregătit pentru lupta vieții când cunoaște viața din jurul său și când se cunoaște pe sine. Deoarece însă viața ascunde în sine taine nestrăbătute și surprinderi neprevăzute, deoarece adesea vedem că imposibilul de ieri devine astăzi posibil și, invers, nădejdiile noastre cele mai temeinice se spulberă în fața unui accident neprevăzut, cunoașterea vieții se va restringe în limitele unor experiențe adunate cu înțelepciune și în trezie neîncetată de a putea apuca prilejul bifavenit. De aceea condiția a doua devine cu atât mai însemnată: cunoașterea de sine. A calităților și a lipsurilor, a forțelor și a slăbiciunilor proprii. Cunoașterea părții mele slabe mă va face de a mă resemna în parte în aspirațiile mele, de a potoli rivna înăscută în fiecare om de a atinge înălțimi mai presus de firea mea, dar în același timp mă va face să caut să mă întăresc din prtea unde știu că sunt vulnerabil, să muncesc spre a acoperi lipsurile cu care m'am născut. Conștiința forțelor și a calităților mele îmi va da dimpotrivă puterea forțelor să intru în luptă, să-mi formez un ideal care chiar dacă întrece puterile mele momentane, fiindcă vreau cu tot dinadinsul a-l ajunge, simt că mă pot apropia de el.

Același lucru se poate spune și despre un popor și mai ales despre poporul nostru românesc.

Viața noastră va fi așa cum o vor alcătui-o împrejurările externe și așa cum ne-o vom plăzui noi înșine. Spre a fi pregătiți pentru viitor, trebuie să urmărim, povățuiți de experiența ce ne-o dă istoria și veșnicii treji la surprinderile ce le pot aduce ziua de mâine, politica noastră așa zisă externă. Să menținem legăturile și prietenii pe care le socotim favorabile și resemnându-ne de-a vrea cu tot prețul „mai binele” să căutăm să pregătim „binele” pentru care în fiecare moment poate sosi, pe neașteptate, momentul oportun. În același timp însă să ne pregătim pentru viața noastră internă, să întrebuițăm forțele și aptitudinile noastre pentru o întărire necontenită, să ne cunoaștem slăbiciunile, spre a le putea îndrepta. Căci nu e voie să uităm un lucru: alianțele și prietenii pe cari le căutăm în afară, le vom afla cu atât mai ușor, cu cât ca aliați reprezentăm o forță care la un moment dat poate să și ofere, nu numai să ceară.

Aproape jumătate din toți Românii locuiesc în afară de Regat, în țările învecinate, despărțiți politicește de România, dar formând un briu puternic care o încinge de toate părțile. Aceasta e un fapt istoric, pe care nu noi îl vom putea schimba în împrejurările actuale. Cei mai mulți Români consideră aceasta ca marea nedreptate a sorții, — foarte puțin își dau seamă că această slăbiciune poate deveni sub împrejurări și este chiar și astăzi o forță a noastră. Răspândiți în atâtea părți, dintre care fiecare a avut o altă soartă, noi am putut pe alocuri să dezvoltăm virtuți etnice speciale cari pot servi de model celorlalte fragmente de Români, suferințele seculare, diferite în diferite regiuni, ne-au dat puteri de rezistență mai mari. Iar pentru cazul că un război mare, prevestit de ani de zile și socotit inevitabil, va avea să aducă schimbări în regiunile Dunării, Regatul românesc este considerat de o putere de rezervă, în mare parte tocmai pentru faptul că e înconjurat de masele compacte de frații de același sânge, cari nu pot fi nesocotite în orice combinații viitoare. Iar dacă visul unor cercuri din Viena de a atrage Serbia la marea monarhie Danubiană, o țintă urmărită cu multă perseveren-

ranță, se va realiza, cele trei sute de mii de Români dela Belgrad până la Niș, al căror glas nu se aude astăzi, vor glăsuți puternic atunci...

Pentruca acele mase compacte cari încing Regatul României cu un briu puternic să poată însă trage în cumpăna viitorului, e necesar ca ele să nu fie legate între olaltă numai prin limbă, ci și prin toate acele mii de legături cari se cuprind în lozinea unitatea noastră culturală.

Lozinea aceasta a „Daciei literare” a pornit, precum am văzut, din cercul grupării și a fost din nou propovăduita, cu mai multă putere, de gruparea „Sămănătorului” și de sora ei din Ardeal.

Roadele binefăcătoare ale acestei mișcări, cari nu datează în noul ei ipostaz nici de un deceniu, se văd. Revistele și gazetele noastre trec granițele în număr mare, ele nu sunt numai abonate, ci și cetite, iar foile din Regat au în permanență rubrici informative asupra vieții de peste hotare. Astfel am ajuns să ne cunoaștem, să ne bată inima de bucurie când primim vești bune, să ne doară până în fundul sufletului când cetim despre slăbiciunile fraților noștri. Ceice înainte cu zece ani au fost ca mine studenți, își aduc aminte că contactul între Românii despărțiți de munți se reducea la câte un congres studentesc care se termina cu pâruieli, că antagonismul dintre „Transilvăneni” și „Bucovinieni” strica armonia la „România Jună”, că cei din Austro-Ungaria și cei din Țară nu puteau înjgheba, din cauza unei desăvârșite instrăinări sufletești, societăți studentești în diferitele orașe mari din străinătate. Ce știam noi atunci de stările interne ale celorlalte regiuni locuite de Români, de problemele cari îi preocupă pe frați, câți eram în curent cu literatura ce se făcea dincolo de hotare?

Astăzi știm, în Ardeal, cari sunt problemele ce preocupă spiritul public în România, cari sunt luptele interne în Bucovina, în România se discută chestiunile dela noi, în Bucovina raporturile culturale cu România sunt deosebit de vii și ar fi de dorit ca să înceteze și neexplicabila rezervă față de Ardeleni, literatura românească este una pretutindeni, iar limba scriitorilor de dincolo și dincoace de munți aproape aceeași.

Și fiindcă a venit vorba de limbă, trebuie să protestez energic împotriva celor ce cred că au dreptul de a și bate joc de tendințele grupării tinere din Ardeal, de a ne desbrăca de „ardelenismele” greoaie spre a le înlocui cu expresiile elegante și proprii, întrbuințate în Regat. N'o fac ca filolog, ci ca unul care cunoaște evoluția culturii noastre și știe că de câte ori s'a ivit în cursul ei o mișcare importantă, totdeauna chestiunea limbii a fost pusă pe planul întâi. Petru Maior, I. Maiorescu, Eliade Rădulescu, Kogălniceanu, Negruzzi, Alecsandri, Russo, Barițiu, Cipariu, Pumnul, Odobescu, Hașdeu, T. Maiorescu, ș. a. toți au fost preocupați de chestiunea limbii noastre literare, pe toți i-a neliniștit problema ei și nici unul dintre ei n'a pregetat să o considere ca una dintre chestiunile cele mai însemnate. Și este un merit dintre cele mai mari al „Luceafărului” și al „Tribunei” că au avut tăria de a jertfi fulsul patriotism local, că au rupt îndărătnicia noastră și au primit să se îndrepteze după singura limbă îndreptătită de a servi ca normă pentru o limbă literară, cea întrbuințată de scriitorii noștri mari, din Regat. Fără această schimbare orice apropiere sufletească între noi și România era imposibilă, căci revista și gazeta

noastră în acești zece ani din urmă nu ar fi putut străbate peste hotare. O parte din noi nu pot înțelege încă nici azi, că „latinismele” și „ardelenismele” întrebuințate de „intelligența” din cutare orașel din Sătmar, schimonosesc limba noastră strămoșească astfel că nu poate fi înțeleasă nici de cel mai indulgent cetitor din țară, ea nu poate fi gustată, ea îl respinge chiar dela început, îl face să nu poată vedea cuprinsul, ideea, din cauza formei străine. Ca un exemplu clasic în această privință pot servi cuvintele cu cari Al. Russo descria odinioară impresia ce i-a făcut o înălțătoare adunare de pe „Câmpul libertății”.

„Multă mirare inspira pribegilor spectacolul frăției curate între surtuce și suemane; frăție nu numai de sânge, dar frăție în trai și în obiceiuri și în toate relațiile. Societatea în Principate, ca toate societățile vechi, este întemeiată pe nepotriviri, pe interesuri ce se prigonesc și pe ierarhii; Ardeleni, tolerați numai pe pământul ce l'ocupau până la 1848, și privind cu duioșie de peste munți la Țări, adică la Moldova și Valahia, alcătuiau numai o familie, și o familie patriarhală... Pribegii dar, înfățișătorii luptei în principate, a egalității drepturilor, iar nu a oamenilor, umară cu ochii plini de mirare uimitoare frăția aceasta și mai că, într'un minut de înfocare, ar fi dorit să nu se fi născut feciori de boieri. În ziua aceea frumoasă, un lucru lipsea însă pe câmpul Blajului... limba!... Inteligenții, frați și fii ai miilor de Români, adunați, de pe tribunele Câmpului libertății, nu vorbeau românește, și vântul invictor al acelei zile mărețe purta pe deasupra capetelor o babilonie de cuvinte stropsite și smulse din latineste pe cari bieții români nu le înțelegeau nici decum, deși le primeau ca semne de mântuire, zicând: „o fi, dar... așa o fi”. Intr'o sută sau două de inteligenți ce se afla atunci la Blaj, numai pe doi bărbați i-am auzit grăind atunci românește cu Românii și aceștia, când îi asculta vorbind, strigau „așa! așa e!” iar nu „o fi... așa o fi!” — Unul din acei doi zicea: „Ungurii vreau Unio. Știți ce va să zică Unio? Va să zică că până acum ei ne-au încălecat pe par și acum vreau să ne puie și șeaua în spinare!” Al doilea striga: „Uitați-vă pe câmp, Românilor! Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi!” — Dintre acești doi Români cari grăiau românește, Ungurii l-au spânzurat pe unul, iar pe celalalt Românii l-au numit cu fală „Împăratul Munților”. (Scrieri, ed. Haneș, pag. 42—43).

Pentru ajungerea acestei unități culturale nu trebuie desconsiderat nimic. Chiar și ortografia, această haină cu totul exterioară, unificată bine-rău de „Academia Română” și primită în toate regiunile locuite de Români, este o demonstrație pentru unitatea noastră culturală.

Dar limba nu-i numai un veșmânt exterior, ci ea e însăși expresia mentalității noastre, a culturii noastre românești. De aceea ea trebuie să fie una pretutindeni, trebuie să o desbrăcăm de toate suregatele străine pe cari ni-le-a adus în Ardeal și în Bucovina selăvia culturii străine, germane sau ungurești.

În articolul său „București—Budapesta”, Goga a arătat de ce generația tânără cere o cultură românească, care nu poate fi alta decât cea reprezentată de marii gânditori ai României și la care noi, ceilalți Români, putem aduce o parte nouă, o putem îmbogăți, dar n'o putem schimba.

Pe aceasta trebuie s'o cunoaștem întâi și apoi de sigur o vom iubi, căci ea e singura cultură ade-

vărată și firoască pentru noi, pe ea ne sunt acordate coardele sufletului nostru, care vor răsună de câte ori vom oti o cugetare românească spusă în limba curată românească, dându-ne acei fiori de mândrie națională, fără de care nu au putea duce o luptă atât de istovitoare.

Această mândrie națională, isvorită din cunoașterea noastră reciprocă, va spulbera prejudecățile cari ne sugrumă încă. Atunci nu vom mai întâlni tipul aceluia Bucovinean pe care l-am vădit și la Universitate dăzălăii străini l-au făcut, direct sau indirect, să creadă că trecând granița dela Ițani dai de o țară incultă, fiindcă nu regăsește spiritul birocratic al beanstrului din Austria, va dispărea tipul Ardeleanului pedant care trecând în România pe la Predeal sau Turnu-roșu, în loc să-i salte inima de bucurie văzând progresele acestei țări, va istorisi acasă că Românii sunt „fără caracter” deoarece cutare l-a dat o întâlnire la o cafenea și l-a lăsat să aștepte o jumătate de ceas înzadar.

Să lășăm prejudecățile acasă și trecând granița să fim indulgenți pentru slăbiciunile ce le vedem și entusiaști pentru părțile bune. Atunci vom vedea cât de minunat se completează România din diferite regiuni, vom găsi tipul presărilor ideal mai ales în Ardeal, al învățătorului-epistol cu deosebire în România și al țărânului conștient de drepturile sale cetățenești mai cu seamă în munții Bucovinei. Astfel, cutrecerind tot timp ul locuit de Români a putut un Eminescu și un Iorga să scrie luminoasele lor studii îndrumătoare, astfel, creându-se burse și ajutoare pentru tinerii studenți, ca să poată străbate studiul regiunilor românești, vom avea acea pleiadă de oameni cari vor stabili legăturile sufletului românesc, vor ști, stabiliți apoi la ei acasă, cum se pot completa lipsurile de cari suferim și înlătură relele cari ne bântuie protutudenți.

Atunci, fiecare, acolo unde l-a sădit Dumnezeu și unde l-a aruncat soarta, va putea fi mai de folos României întregi, decât dacă ar vâna niște vise pe cari el, din puterile sale, nu le poate realiza. Atunci s'ar vedea că după unirea politică a celor două Principate române, unirea sufletească prin cultură a tuturor Românilor este cel mai mare fapt politic ce-l putem realiza. Dacă ea ar fi existat mai de mult, astăzi n'ar fi probabil decât o singură biserică gr.-or. pentru Români din Austro-Ungaria și averile lăseate de domnia cucernicii ai Mohlovei n'ar fi amenințate de Rutenii opoșiți în frumoașă Bucovina. Dacă gândul genialului Șaguna, a acestui profet politic, nu s'a putut realiza atunci, piedica n'a fost numai îndărătnicia unui episcop pe jumătate rutean, căci consilierul lui a fost un Român întreg și el a fost cel ce a raportat că planul nu se poate realiza, fiindcă în Bucovina sunt și Ruteni. Pe atunci nimeni nu-i băga încă în seamă și a trebuit să vină un Român ca să atragă atenția guvernului asupra lor; să sudeze „chestiunea rutoană” în Bucovina. De ce? Fiindcă unirea sufletească cu ceilalți Români nu exista, fiindcă un fals patriotism local îl făcea să se îngrozească de o ingerință a Transilvănenilor în afacerile interne ale Bucovinei, fără să vadă că deschide porțile mari unor venetici de alt neam.

Și urmând acest șir de idei ne întrebăm: dacă punctul cardinal al programului național, autonomia Transilvaniei, ar fi realizabil, ce folos ar avea Românimea de această cucerire, cât timp n'ar exista în Ardeal conștiința unității noastre culturale? Nu s'ar naște stări analoage ca în Bucovina de odinioară, n'ar urma o izolare față de Bănățeni și Ungureni și o apropiere de Nemții și Ungurii din Ardeal, care ne-ar putea schimba chiar sufletul românesc? Autonomia aceasta ar fi o putere în mâna noastră numai când sufletul românesc ar fi întărit printr'o unitate temeinică culturală cu ceilalți Români, condiția esențială, acel prius, față de care orice altă nuziință apare ca un posterior.

Ceeace nu vrea să zică că „politica mare”, ca oam o înțeleg deputații și o parte a Comitetului național, trebuie părăsită deocamdată, spre a pregăti mai întâi unitatea culturală. Cuvintele prius și posterior nu trebuie luate în înțeles cronologic. Un jucător bun de șah va ști, chiar când îl preocupă un plan, să-și așintăască privirea asupra întregului câmp de luptă, urmărind simultan și alte combinațiuni, neuitând să facă rocada la timp etc.

În privința aceasta trebuie făcută o distincție

precisă, căci ceea ce am spus la începutul acestui articol nu trebuie pierdut din vedere: întărirea internă nu exclude, ci se întregeste cu cea exterioară. Cei ce contestă îndreptățirea „politice mari”, identificându-o cu o politică care așteaptă să-i pice mura în gură, și doresc ca toate forțele noastre să se îndrepteze spre „politica de acasă”, greșesc. Tocmai în vremile noastre, când nu știm ce lavine vor porni pe urma desgheturilor la primăvară, nu e voie a căuta numai să ne clădim în calea lor o casă cât de solidă, fără a ține cont de sfaturile meteorologilor, cari în foisorul lor de observare urmăresc cu atenție schimbarea curentelor din văzduh și întrețin neîntreruptă legătura cu posturile de observare din alte părți. A generaliza ironia cu belimbrosiadele și asupra acestui punct, e deplasat. Tot atât de greșit, ca și când cauți să-ți așintăști toată atenția asupra văzduhului și să nu ceri întărirea pe pământ.

Și deoparte și de alta exagerarea unui punct de vedere, îndreptățit în sine, dar unilateral și manuc, cât timp nu e întregit cu celalalt. Astfel nu se face politica unui neam, ci politica de partid. Când, spre ajungerea unei ținte, două căi sunt deschise, amândouă bune, atunci e firesc ca unii să apuce pe o cale, pe care ei o cred mai bună, alții pe alta. Specializarea acesta e chiar necesară în ziua de azi, când lupta vieții e atâtd de complicată, încât abia poți ajunge la o izbândă dacă-ți concentrezi toate puterile tale individuale într'o direcție. Deci se vor naște două grupări, dintre cari fiecare crede că drumul ei e cel bun și va merge pe el, chiar împotriva celeilalte grupări. Peste ele însă trebuie să existe o conducere, care scutându-le cu iubire și cu grijă de rătăcirii, să le întrebuițeze spre binele scopului final.

Această conducere, care în mod logic e în competența comitetului național, ar trebui să stea deasupra grupărilor, lăsând fiecărei grupări presa sa, îngrijindu-se însă ca luptele de principii să nu degenerze în păruteli și în certe ca la ușa cortului, ci căutând ca din articolele gazetelor scrise în ton urban, chiar și când fac polemice, să picure o opinie publică sănătoasă, tocmai fiindcă nu e unilaterală. Astfel va fi păstrată solidaritatea. La nici un caz nu e voie însă ca cei mențiți de a fi conducătorii firești să se identifice cu una dintre cele două grupări, decretând principiul „tabu”.

Dupăce am ținut să accentuez că cele două direcții nu se exclud, ci se întregesc una pe alta, voi urmări mai departe pe aceea dintre ele care pentru ceice fac parte din generația tânără, este ca mai rațională.

A doua lozincă pe care „Sămănătorul” a luat-o dela vechii sămănători de idei, este „prin noi înșine”.

A spus-o, dacă nu mă înșel, mai întâi N. Bălcescu. În anul revoluției, dupăce umblând după aliați străini s'a convins că fiecare popor are interesele sale pe cari nu le poate sacrifica pentru un vis romantic și că ajutorul îl capătă numai cel tare, iar nu cel slab.

Deci, chiar dacă am urmări prin întărirea noastră numai ideea aceasta, dacă am vrea să fim tari pentruca aliații să vie dela sine la noi, ar trebui să căutăm să câștigăm cât mai multă forță la noi acasă. Dar pentru generația tânără întărirea aceasta nu e numai un mijloc ce poate duce la o țântă oarecare, ci e țânta însăși. Generația aceasta este, poate prea pesimistă când, întemciată pe experiența ce i-o dă istoria, nu prea crede în prietenii și în sfântul drept istoric, și este poate, prea optimistă când crede că în noi este atâta putere ca să ieșim și singuri la liman. Exagerază, poate, când prețuiește ca un erou mare național pe cutare dascăl sau preot anonim, care salvează o școală cu prețul sărăciei sale pe care trebuie s'o extindă asupra unei spuze de copii dintre cari fiecare cere de mâncare și — ceea ce e mai admirabil — cere învățătură, decât pe cutare om cu stare care și jertfește o parte din avere ca să poată fi deputat. E poate unilaterală părerea că un discurs în camera de pe malul Dunării nu trage atâta în cumpănă ca munca tacită a cutărui domn fără pretenții, care organizează mese-rășii români într'un centru românesc, ridicându-le cu un ridicol „fond de zece bani” o casă și inundând orașele noastre menite maghiarizării cu o puternică burghezime românească. Chiar o ținută eroică, în aceeaș cameră, a zece împotriva că-

torva sute, despre care raportează o săptămână întreagă gazetele cu puțini cetitori din străinătate, îi umple cu mai puțină mândrie națională decât cinstea și prudenta neamăromă, dar atât de remarcabilă în zilele noastre bogate în exemple rele, a acelor tăcuți funcționari la o sută și mai bine de bănci românești, dintre cari în câteva decenii nici una nu a dat faliment și nu a avut un delapidator.

Cei dintâi sunt falnica gardă națională, cu uniforma strălucitoare, cu care, în timp de pace, putem aranja paradele frumoase și impunătoare, atât de necesare și decizive chiar în anumite împrejurări; cei din urmă sunt inginerii tainici cari în lupta dintre două popoare clădesc fortificațiile ce nu pot fi cucerite de vrăjmaș. Scopul final pentru care pregătești o armată, nu e o manevră sau o demonstrație navală, nu e pacea, ci războiul.

Atât că astăzi cu câteva puști cu „foitaș”, cari mai mult bubne decât rănesc, nu pregătești o armată de război. Discursurile înflăcărâte, cu „tremolo” la nota lui Traian, nu mai țin azi de cald și nu mai domină glasul de sirenă a congruei și a altor depravatori de conștiință, acum când scum-petea traifului ne-a surprins fără de a fi pregătiți s'o infruntăm.

Trebuie alte arme, cu cari să putem infrunta ori ce atac. Și acestea sunt: lumina și cultura.

Lumina și cultura iată a treia lozincă a generației tinere.

Lumina din belșug, care să pătrundă și în cele mai ascunse tainițe spre a descoperi adevărul, chiar când vor râni pentru moment ochii noștri deprinși la întunerec. Să revărsăm lumina astfel ca să ne cunoaștem deplin, să stabilim definitiv, cari sunt aptitudinile noastre, spre a le putea fortifica din partea lor.

Lumina trebuie dusă mai ales în masele largi ale populației, organizându-le pentru o luptă economică, cetățenească și națională, arătându-le ce pot face ca să iasă din întunerecul ce le dă pradă cămătarului economic și a celui administrativ.

Și lumina aceasta o vom răspândi prin cultură. Nu mă gândesc numai la știința de carte, ce trebuie dată analfabeteilor, la cultura românească ce trebuie răspândită în mințile celor crescuți în cafenele ungurești, ci mai ales la cultura inimii.

Progresul cultural, intrucât el se restringe la manifestările lui intelectuale, ce l-a făcut poporul român de un veac încoace e uimitor. Astăzi suntem un popor european, care am produs artiști și oameni de știință, cu care cu drept cuvânt ne putem mândri. În privința aceasta înaintașii noștri și-au făcut datoria în cea mai mare măsură, atât doar că această cultură încă n'a pătruns până în straturile de jos ale populației. Dar acest lucru se poate ajunge fără greutate.

Ceeace n'au făcut însă înaintașii, și nici nu puteau face în timp atât de scurt, este ridicarea poporului nostru pe treapta popoarelor vechi din apus în ceea ce privește cultura inimii. În privința aceasta se deschide câmpul larg de activitate pentru conducătorii noștri actuali și pentru cei viitori.

Voiu aduce un exemplu.

Astăvară călătoream prin munții Făgărașului, condus de un bade Ion, dintr'un sat mărginaș cu România. Din vorbă în vorbă, văzând că mă interesez sincer de păsurile țărânului român, câștigă încrederea în mine și începu să-mi spună cât de greu o duc, mai ales economii de vite de când cu noua convenție și cu măsurile draconice de poliție grănițerească.

„Și ce faceți acum, de când nu mai puteți trece cu oile dincolo?”

— Păi, ne ajutăm și noi cum putem”.

Și mi istorisi între altele unul din multele lor feluri de „a se ajutara”. Trece doi sau trei inși noaptea pe partea românească a muntelui și „rup” câte o sută, două, din turma de oi a vreunui cioban. Dupăce le-au schimbat „semnul”, le aduc prin trecători cunoscuți numai de ei și le vând celor cu bilete de vite, care totdeauna au câteva „bilete” de acestea în rezervă.

„Dar dacă vă prind finanții?”

— Se ajutara” și în acest caz, bunăoară în modul următor: Când îi simt că se apropie, se fac nevăzuți, lăsând turma pradă finanților.

Pe o potecă lăaturalnică ajung la un cioban prieten, de pe partea ungurească a muntelui, și

transacțiunea se face în câteva minute. Pentru un câștig de o bănuță de capul de oaie, ciobanul se prezintă desperat la finanți, plângându-li-se că l-au călcat hoții și i-au furat atâtea oi cu cutare semn și ca martori aduce — pe hoții înșiși, cari mărturisesc că într'adevăr oile furate sunt din turma aceluia cioban.

În definitiv, fapta acestor țărani, deși e hoție curată, nu e atât de condamnabilă sau nu e mai imorală decât a celor ce prin legi nouă îi scurtează de drepturi seculare, silindu-i oarecum să se apere în felul rudimentar pe care dreptul de a trăi li'l dictează acestor fii ai munților. Dar lucrul nu se oprește aici.

„Și dacă tot vă prind finanții?”

— Atunci ne scapă „Gol-dracu”!

— Cine?”

Și badea Ion îmi explică cine este acest personaj cu nime mitic. Un fiu de țaran din satul lor, ajuns „procatâr” în orașul din apropiere. El le poartă procesele și le câștigă totdeauna, fiind un fel de căpitan al lor, care le împarte rolurile și nu se sfiște să întrebuițeze toate mijloacele permise și nepermise, care însă îi pune clienții sub scutul unui paragraf.

Aici lucrul se complică în complicitatea fiului de țaran ajuns „domn” și e cât se poate de demoralizătoare. Pe de-o parte, cei ce s'au îndulcit la furturi de oi nu se opresc la ele, ci devin cu timpul hoți de drumul mare, știindu-se la adăpost de pedeapsă: pe de altă parte acest Gol-dracu, despre care se spune că a făcut un milion în douăzeci de ani, a adus, prin iubirea de procese ce a semănat-o în cercul său, nenumerate familii la sapă de lemn și a demoralizat populația pentru decenii întregi.

El poate servi drept pildă vie pentru primejdia pe care o cuprinde cultura școlii și a universității când e lipsită de cultura inimii.

Ideile politice cari au plecat din sânul grupărilor literare se caracterizează tocmai prin nota lor pronunțată culturală. Scriitorii, acești idealisti, veșnici vânători ai frumosului, au simțit totdeauna un fel de rossens pentru politică în înțelesul tradițional al cuvântului, tocmai pentru că „politica mare” e necesitate să întrebuițeze arme imorale. Începând dela politica cea mai înaltă, când diplomații puterilor mari impart la masa verde între sine popoarele mici și neputincioase, continuând cu politica de partid, în ministere, unde se impart funcțiuni și sinecure pentru partizani și se opresc cetățenii liberi de a-și exercita dreptul lor de vot, urmând cu politica de compromise imorale care se face în culoarele camerelor ș. a. m. Aceste invoieli imorale, aceste perversități de conștiințe prin astuparea cu un os de ros a gurii care strigă, aceste gheșefturi făcute sub eticheta patriotismului sunt părțile urâte de cari „politica mare” nu se poate scutura. Un politician bun trebuie să cunoască toate aceste mijloace imorale și să le întrebuițeze fără cruțare, căci astfel se câștigă drepturi și garanții.

Dar aceste sunt arme cu două tăisuri, mai ales în situațiunea în care se găsește poporul român din Ungaria. Căci pentru acest popor conducătorii săi politici sunt în același timp pilde. Și când din oportunism sau din înțelepciune politică, politicienții noștri se ajung cu dușmanii politici, cedând victuri românești unui candidat străin sau închid ochii când un vlădică ține un discurs neromânesc, atunci masele mari ale poporului cari privesc cu ochii țintiți la faptele lor și așteaptă vorba lor îndrumătoare, rămân în cazul cel mai bun desorientate. Deci, o altă mișcare paralelă, a unei politici intransigente, ce nu admite din principiu invoieli și discursuri neromânești, devine necesară, având să contrabalanceze prin întărirea culturii inimii, primejdia exemplului ce vine de sus. Sau să aduc un exemplu de activitate.

Cine cunoaște dezvoltarea presei românești, știe că până bine de curind în privința aceasta am stat rău de tot. Decenii întregi ne-am sbătut într'un cerc vijos din care nu puteam ieși: gazetarii se plâneau că nu au un public cetitor pricepător, care să-i sprijinească, publicul se plâneau că n'are gazetari serioși. Abia în timpul din urmă, cu sfârșituri uriașe și după o muncă pregătitoare de ani îndelungați, s'a creat la noi o gazetă care s'a impus publicului, grație celor ce o scriau. În sfârșit am ajuns să avem gazetari de meserie, cari în orice moment știau să orienteze publicul asupra evenimentelor zilei, cari știau scrie bine, aveau un

program, pricepeau să dea tot ce cere publicul, fără a-i specula setea de senzational, cari au știut să aducă la sine pe cei mai talentați scriitori și pe cei mai conștiințioși corespondenți. E „Tribuna”, cam de vre-o doi ani încoace, — și o spun aceasta nu mânat de simpatii, pe cari înainte nu le aveam față de acest jurnal, ci cu toată obiectivitatea cu care sunt deprins să mi fac studiile mele științifice. Chiar adversarii ei trebuie să-i dea acest testimoniu: „Tribuna” e cea mai bună gazetă românească în general, iar în Ungaria nu există alta care să se poată măsura nici pe departe cu ea.

Presă este însă cea mai importantă armă politică. O sută de adunări populare nu pot face ceea ce o bună gazetă zilnică poate îndeplini cu ușurință: formarea unei opinii publice, adepți înflăcărați ai unei idei.

Nu vreau să discut dacă lozincă aruncată în timpul din urmă: „Tribuna” trebuie să piară”, este sau nu îndreptățită din punct de vedere al „politiceii înalte”, pe care, mărturisesc, n'o pricep. Ceea ce știu însă este că această aruncare în aer a celei mai puternice redute naționale este o faptă care stă în contradicție cu toate convingerile ce și-le-au putut face o seamă de oameni cu scaun la minte. Și dacă ei protestează împotriva acestui atac, o fac nu numai pentru că n'au nici o garanție că cei ce vreau să submineze fortăreața sunt capabili să clădească alta în loc, ci pentru că sunt pătrunși de convingerea că pe lângă „politica înaltă” trebuie să se țină seamă și de politica măruntă dar indispensabilă a întăririi interne.

Sfârșind, îmi aduc aminte de un articol al lui Al. Russo, în care după cincisprezece ani dela intrarea în luptă a generației sale, acest spirit critic face bilanțul acestei lupte. Vorbind despre generația trecută, el exclamă cu mândria caracteristică a acestor tineri conștiinți de folosul ce l'au adus mișcarea lor: „Răpegiunea cu care se stinge trecutul dintre noi este cea mai străgnică judecată a celui trecut” (op. cit. 12). Dar în același timp el își dă seamă că binele absolut nu l'au putut ajunge nici ei și, gândindu-se la cei ce vor urma, scrie aceste cuvinte atât de frumoase (ib. 13):

„Va veni vremea... în care și noi tinerii dela 1835, tinerii și bonjuriștii suri astăzi, vom fi chemați „bărbărie”, vom fi judecați, nu după ceea ce am făcut, dar după ceea ce ar fi trebuit să facem, vom fi osândiți, nu după greutatea vremilor, dar după patima nădejdelor.”

Cuvinte de îmbărbătare.

Societatea academică română „Dacia” din Cernăuți a adresat bravilor tineri dela Oradea-mare următoarea depeșă de adevărată:

Societatea noastră întrunită în ședința plenară din 16 Febr. 1912 auzind despre jertfa, ce au adus o teologie români din Oradea-mare pentru limba strămoșească, li trimite salutul frățesc și-i încurajează în lupta lor pentru limbă și neam.

Societatea acad. rom. „Dacia” în Cernăuți.

Schimbări esențiale în cabinetul comun.

După cum am anunțat ieri, baronul Burian, ministrul de finanțe al monarhiei și-a dat demisia pe motiv, că noul ministru de externe, contele Berchtold fiind supus ungar și membru al camerei magnaților din Ungaria în cabinetul comun nu pot să funcționeze în același timp doi supuși ungari. Aceasta conform uzului de până acum. Dar împrejurarea, că contele Berchtold este ungar (potrivnicii noștri îi zic ungar) a atras și alte schimbări însemnate în persoane. Întâiul șef de secție al ministerului de externe baronul Ladislau Müller, precum și al doilea șef de secție al ministerului, contele Paul Esterházy, amândoi supuși unguri au fost demisionați prin autograf monarhic și înlocuiți cu doi diplomați austriaci. Schimbarea aceasta s'a făcut tot în virtutea uzului, că de vreme ce ministrul este ungar, șefii de secție tre-

buie să fie austriaci. Contele Paul Eszterházy, după cum se știe, va fi numit ambasador probabil pentru Paris.

Azi monarhul a adoptat demisia baronului Burian, numind în locul lui de ministru de finanțe comun pe fostul ministru de finanțe austriac și guvernor al băncii austro-ungare cav. Leon Bilinski.

Schimbările aceste au stârnit firește alături resentimente patriotice în tabăra oștenilor noștri, căci sunt privite ca presemnele, nu numai ale spulberării aspirațiilor panmaghiare în Bosnia și Herțegovina, ci și ca presemnele unei epoci fatale pentru aspirațiile de prevelență politică unghurească în monarhie. Baronul Burian a fost, după cum se știe, exponentul guvernului ungar în cabinetul comun, cav. Bilinski va fi la rândul său reprezentantul politicii austriace în ce privește Bosnia și Herțegovina, reprezentantul, deci, — avem cuvânt să credem — și al punctului de vedere adoptat de coroană în chestia terișoarelor anexate.

Prevedem izbucnirea unei furtuni de patriotice indignări atât în presa unghurească, cât și în parlamentul din Budapesta.

Propagarea ideilor republicane — îngăduită.

Curtea cu juri din Seghedin a adus eri o sentință foarte caracteristică. Fostul deputat Dr. Nagy György, securul năbădăios care își făcuse o meserie din insultarea Românilor, a început anul trecut publicarea unei reviste republicane „Magyar Köztársaság”, în care a făcut propagandă pentru schimbarea formei constituționale a țării.

Pentru agitația lui republicană a fost tras la răspundere, dar Curtea cu juri din Seghedin l'a achitat pe motiv că propaganda aceasta teoretică nu este punibilă...

Obstrucția reîncepe..

— Situația politică. —

Arad, 20 Februarie n.

Ședința de eri a Camerei deputaților a dat prilej celor două fracțiuni independente să-și desfășure vederile față de declarațiile ministrului-președinte contele Kluen-Héderváry.

Discursul rostit de contele Apponyi în numele partidului kossuthist și discursul lui Justh rostit în numele fracțiunii de sub șefia sa conglăsuise într-o toată cu hotărârile aduse de cele două partide în conferințele de Duminecă.

Partidul justhist a hotărât continuarea obstrucției cu toate mijloacele. Discursul lui Justh a fost deci o declarație de război: numai parlamentul votului obșteșe are dreptul să hotărască în mod definitiv asupra sorții reformelor militare.

Partidul kossuthist, compus din elemente reacționare ale fostului partid pașoptist unitar, a adus numai hotărârea că n'are motive să revină asupra atitudinii sale din trecut. Contele Apponyi a fost, deci, în discursul său foarte cumpenit și a mărturisit numai nemulțumirea partidului cu concesiile neînsemnate pe cari le-a adus contele Kluen în ce privește reformele militare, fără să proclame însă războiul împotriva acestor reforme. Partidul

kossuthist observă vechea sa atitudine de echivocitate, îngăduind fiecărui membru să procedeze după buna lui chibzuială.

Obstrucția, cu toate acestea, va reîncepe împotriva reformelor militare, căci partidul justhist va fi sprijinit în lupta aceasta și de câțiva membrii ai partidului popular și de deputații independenți în afară de partide.

Chiar dacă ar reuși contele *Andrássy* să înduplece partidul kossuthist să renunțe la opoziția lor împotriva reformelor militare — justhiștii și tovarășii lor vor fi destul de tari să zădărnicească orice discuție.

Pentru a înlesni acțiunea contelui *Andrássy* pe lângă kossuthiști, ministrul-președinte a grăbit să declare că este învoit să provoace o hotărâre a Camerei prin care guvernul este obligat să prezinte Camerei proiectul reformei electorale până la un termen fix. Declarația aceasta avea să fie puncta de trecere pentru kossuthiști, cari — deși au în programul lor votul universal — sunt împotriva oricărei reforme electorale democratice.

Guvernul, ori cum se va sfârși acțiunea contelui *Andrássy*, va trebui să se înțeleagă și cu partidul justhist sau să încerce din nou înfrângerea obstrucției tehnice.

În cercurile guvernamentale se afirmă că președintele Camerei a stabilit un plan bine chibzuit, cu ajutorul căruia speră să zădărnicească obstrucția tehnică, fără a viola regulamentul intern. Care este acest plan se tănuiește. Se poate, însă, presupune că zvonul acesta este mai mult o amenințare... căci dacă guvernul ar fi avut mijloace legale pentru înfrângerea obstrucției, n'ar fi întârziat cu aplicarea lor aproape doi ani.

Zilele viitoare ne vor putea aduce, deci, surprinderi neașteptate.

Acțiunea contelui *Andrássy*.

Contele *Andrássy* a pornit o nouă acțiune în scopul de a mijloci o înțelegere măcar între buvern și partidul kossuthist. În cursul zilei de ieri au avut loc mai multe conferințe între contele *Andrássy* și *Khuen* pe de-o parte, și contele *Andrássy* și contele *Apponyi* de altă parte. Ministrul-președinte a avut conferințe și cu președintele Camerei *Náray*.

Semi-oficiosul „P. Lloyd”, înregistrând noua acțiune a contelui *Andrássy*, spune că judecând după dispozițiile celor două tabere nu este exclusă posibilitatea unei împăcări.

Sedința Camerei.

În sedința de azi partidele au continuat să răspundă la declarațiile ministrului-președinte. Au vorbit *Egry Béla* (în afară de partide) și contele *Bathányi*, declarând că vor combate reformele militare cu orice mijloace.

Obstrucția tehnică va începe numai peste 3 zile, ca partidele să aibă vreme să facă declarații principiale.

Justhiștii s'au prezentat, însă, și azi pregătiți pentru orice eventualități.

Scrisori din Iași.

Sărbătorirea împăcării dlui *Vaida-Voevod* —
Octavian Goga.

Împăcarea pe care d. Constantin Stere a îndeplinit-o în Ardeal între cei doi bărbați eminenți ai neamului nostru, a avut darul să nască în Iași o impozantă mișcare de unificare și simpatie față de importantul act politic petrecut acolo. Conducătorii politici și culturale ai orașului nostru, ignorând pentru un moment ori ce disensiune de vederi, s'au întrunit în seara zilei de 4 Februarie în localul „Cercului didactic” și cu o perfectă înțelegere au hotărât sărbătorirea împăcării din Ardeal și a conducătorului politic d. C. Stere, stăruitorul acestei împăcări.

Inițiatorii acestei idei sunt domniile profesori secundari ardeleni — S. Halița, C. Sporea, Popeia — precum și d. profesor univ. I. Ursu. La întrunirea de consfătuire au luat parte șefii tuturor cluburilor politice locale. S'a discutat pe larg importanța actului politic săvârșit peste munți, necesitatea unei înțelegeri trainice, care să se întindă mai presus de persoane, peste întreaga opinie publică ardeleană, care să unifice vederile celor două organe de publicitate „Tribuna” și „Românul”. În momentele de față a declarat d. *Matei Cantacuzino* necesitatea înțelegerii armonioase a tuturor puterilor noastre politice este de netăgăduit. Se cere din partea noastră a tuturor cea mai deplină unire. Unire aici, unire dincolo, la frații noștri de peste hotare. D. Stere, fapta d'ale e mai presus de ori ce laudă. Fii incredinciat că în acțiunea pe care ai întreprins-o, ascuns, te-ai ajutat aprobările noastre unanime. Arată fraților Ardeleni, interesul cald pe care li-l purtăm, și invederează-le necesitatea acțiunii comune de unire.

Sărbătorirea împăcării va fi prăznuită printr'un banchet organizat în cele mai alese împrejurări, la care vor fi invitați toți cetățenii binevoitori. Iată apelul lansat pentru acest scop:

APEL.

Fericiți de rezultatul obținut în Transilvania prin împăcarea dlor Dr. Alex. Vaida-Voevod și Octavian Goga, doi dintre fruntașii românismului, împăcare obținută prin stăruințele concetățeanului nostru C. Stere, ne-am unit a sărbători acest act folositor pentru întreg neamul românesc, printr'un banchet care va avea loc Marți 7 Februarie, ora 7 jum. în sala ce se va anunța la timp prin ziare.

Rugăm pe toți bunii români, fără deosebire de partid, să binevoiască a adera la această manifestare a noastră românească, prin participare.

Adeziunile se vor trimite la cercul didactic, str. Lăpușeanu, la ori ce oră, până cel mai târziu Luni seara.

V. Sculy, N. Gane, M. B. Cantacuzino, P. Zamfirescu, A. C. Cuza, Gr. I. Bucliu, I. Burada, Dr. Negel, A. A. Bădărău, Dr. T. A. Racoviță, N. Cananău, Dr. M. Manicată, G. G. Mărzescu, S. Halița, I. Ursu, C. Sporea.

Au răspuns până acum apelului publicat: I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei Pimen, P. S. S. Arhiepiscopul Nicodem Munteanu, dnii A. D. Xenopol, C. Climescu, C. Negruzzi, Al. Filipide, Paul Bujor, I. Stamatin.

Comitetul „Centrului studențesc” hotărât să participe și studențimea, într'un fel care se va arăta cât de curând la această manifestație impozantă. Se crede chiar că acum ar fi momentul unei apropieri strânse între studenți, apropiere care n'e necesita din partea nimănui vre-o capitală și care în același timp ar servi de pild tuturor înțelegătorilor.

Țin să relev un fapt neplăcut. „Opinia” de aseară, neînțelegând măcar de astădată delicatetea armistițiului încheiat în mod tacit, insinuază că d. A. C. Cuza a iscălit apelul de mai sus, dar a fost contra banchetului. Afirmatia necavalerească a „Opiniei” trebuie înlăturată. Am avut cinstea să vorbesc însumi cu d. A. C. Cuza. Dsa a fost printre cei dintâi care s'a asociat la această idee și care a laudat în cuvinte alese fapta dlui C. Stere. E penibil să se tulbure seninătatea atât de înălțătoare a acestei manifestațiuni cu adevărat naționale, prin veninul veșnic clocotitor al unei uri nestăpânite. Să ne deprindem a fi mai civilizați în luptele noastre politice.

Corneliu Carp.

Mare demonstrație contra Ungurilor în Serajevo.

— Steag unguresc ars. —

Sârbii și Croații din Sarajevo au organizat alături, *Duminică* o mare demonstrație contra Ungurilor. A fost izbucnirea aceleiași nemulțumiri generale contra stăpânirii ungurești, care s'a manifestat în repetite rânduri în Croația, în tulburările de stradă, a manifestațiilor contra banului și guvernului maghiar, a deselor ciocniri între poliție și cetățeni și ca rezultat al amestecului studențimei, în închiderea universității din Zagreb.

Seara pe la ora 8 roiau rînduri, rînduri de cetățeni înspre catedrală, cântând cântece naționale. Ocupând întreaga piață a intervenit poliția, care a somat lumea să se împrăstie. La apariția polițiștilor mulțimea a început să se agite, iar când s'a făcut somatia unii a luat petri și au asvârlit asupra polițiștilor. Polițiștii au scos sabia și au năvălit asupra mulțimei, din rîndurile căreia s'au dat mai multe împușcături de revolver. Un glonte a nimerit în cap pe un student mohamedan, care a fost transportat la spital. De pietrele aruncate a fost rănit mai grav un polițist. Neputând poliția împrăstia pe manifestații s'a cerut ajutorul miliției, la sosirea căreia mulțimea s'a împrăștiat.

În timpul acestei încăierări, o mână de oameni au pătruns în strada unde se află școala ungurească, care stradă fusese mai înainte închisă de un cordon de polițiști. Ajungând înaintea școlii, au spart ferestrele, și luând steagul pe edificiul l'au aprins. Arderea steagului, a fost însoțită de cântece naționale și huidnituri la adresa Ungurilor. A sosit poliția, dar era târziu. Numai serum mai rămase din steag.

Ancheta a constatat că demonstrații au fost instigați de niște studenți din Zagreb.

Demonstrația s'a continuat și a doua zi *Luni*. Elevii dela școlile din Sarajevo, împreună cu studenții au parcurs demonstrînd străzile principale, cântând asemenea cântece naționale. Niște deputați, fiind aclamați au vorbit manifestațiilor, îndemnându-i să lupte cu însufletire pentru cauza națională. Vorbirile au fost sublimate de strigăte: „Bosnia nu e a Ungurilor, ci a Slovenilor! Piară Ungurii! Afară cu ei din țara asta!” Ajungând demonstrații înaintea edificiului guvernului, poliția i-a împrăștiat. Deputații prezenți i-au rugat să nu facă disordine, ci să se retragă. La sfaturile deputaților, studenții s'au împrăștiat cântând imnul național.

Cu evenimentele acestor două zile s'a ocupat și *Saborul*, în sedința sa de ieri. A vorbit primarul orașului Curcid, deputat virilist. A atacat în termeni violenți poliția, care a vărsat sânge nevinovat,

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Dentist in Cluj.

Propune ca în semn de doliu pentru jertfa brutalității poliției să se ridice sedința.

Vorbirea a fost primită cu însuflețite aplauze. Sedința s'a ridicat.

Serbarea plugarilor din Pârneava.

Un popor, care nu-și cultivă limba lui și nu ține la datinile lui strămoșești, nu e demn să trăiască.

Țăranii români din suburbiiul Pârneava au aranjat ieri seară în sala Casei Naționale o petrecere precedată de producții teatrale și cântări executate toate de fii din popor sub conducerea măiastră a dlui învățător George Popovici. Ziua aceasta a fost pentru plugărima română din suburbiiul Aradului una dintre cele mai înălțătoare. Dar s'a dat prilejul, atât țărânilor din părțile acestea, cât și inteligenței de aici să vadă întrunită la o serbare atâtă lume dornică de a auzi povești frumoase și cântece în frumosul nostru grai românesc. E un progres într'adevăr uimitor, dacă astăzi cu toată opresiunea barbară, ce s'a deslănțuit asupra capului nostru de când ne-am pomenit — putem să asistăm chiar și în părțile acestea, unde valorile dușmăniei eutropitoare au fost mai puternice, — putem să asistăm zic — la serbări ale căror caracter românesc ne înduioșează până la lacrimi și ne face să tresărim de bucurie. Sărbătoarea de ieri este un puternic îndemn pentru tot Românul de inimă, să-și dea tot concursul pentru realizarea visului nostru de aur, care este câștigarea drepturilor noastre călcate în picioare, libertatea națională nimerită, egalitate în drepturi și în datorințe cu toți fiii țării acesteia.

Și de sigur că ne vom bucura de izbânda cauzei noastre, dacă vom avea în tot locul oameni de acțiune, ca harnicul învățător din Pârneava d. George Popovici, și Români de ispravă ca președintele secțiunii Pârneava, a Asociațiunii aradane d. Alexe Zaslo, ca vice-președintele George Pecican și ca episcopul Constantin Don.

Oameni desinteresati, cari prețuiesc mai mult **binele comun și înaintarea neamului nostru** pe toate terenurile decât interesele lor proprii, acești bravi Români ajutați de familiile de seamă din localitate, ne-au arătat ieri ce este în stare să facă omul, cu adevărată dragoste de neamul lui, ne-au dovedit odată mai mult că în firea noastră zace o nemaipomenită dragoste cătră limba și datinile noastre străbune, o dragoste care cu toate multele necazuri ce-au dat peste capul nostru n'a putut fi stinsă în nici o inimă de român.

Străinii și dușmanii noștri, nu pot decât să ne invidieze pentru lupta frumoasă, ce se poartă pretutindenea în interesul păstrării neatrinse a naționalității, a firei noastre moștenite din neam în neam.

Încă pe la ceasurile opt seara o vie animație domnea în suburbiiul românesc și pe toate străzile se vedeau grupuri de plugari îmbrăcați în haine de sărbătoare înaintând veseli spre „Casa Națională”.

În scurt timp sala era arhiplină, așa încât lumea s'a văzut silită să staționeze și pe coridore și prin odăile lăturalnice.

Pârnenii în costumul lor curat cu itari albi din lână groasă, cam ungușiți la croială, cu veste scurte pline de nasturi argințiți, cu cămăși măstrit lucrute, cărora însă le lipsește bogăția cămășilor noastre din părțile ardelenice, și le lipsește mai cu seamă croiala lor românească cu foi bogate, lăsate libere în bătaia vântului. Oameni voionici, frumoși la figură, o adevărată rasă românească curat păstrată și nepătrunsă de amestec străin.

Lată ce ne întărește și mai mult în nădejdea noastră că neamul nostru are baze sănătoase, cari îi garantează un viitor strălucit.

Femeile au aceleași trăsături frumoase, care caracterizează originea noastră romană, durere însă că ele, mai slabe de inger s'au lăpădat de portul nostru pitoresc și s'au îmbrăcat în toale străine și mai urite și mai puțin trainice și și cumpărate cu bani scumpi în duhianele evreiești.

Și mai au femeile din părțile acestea un obicei iărăși moștenit dela cine știe ce liftă spurcată cu se cănesc pe obraz. Strică frumuseța lăsată de

Dumnezeu cu văpșele de tot felul, cari de, fie zic între noi, dar îți iau și gustul de sărutat.

Cu indemnuri și povești frumoase, credem că vom putea introduce și pe aici dragostea pentru portul nostru și vom putea desbăra pe frumoasele noastre aradane și pe cele din jur să-și mai văruie obrazul, ca să nu le mai putem zice:

Sunteți albe de albele
Și roșii de rumenele.

Pe la orele nouă și-au făcut apariția d. Dr. Nicolae Oncu, directorul general al institutului „Victoria”, împreună cu d. Sava Raicu, directorul acestui institut; apoi membrii redacțiunii „Tribunei” în frunte cu d. S. Boeu cu doamna, d. Moldovan, comptabilul „Victoriei”, cu cei doi fii ai săi, părintele Vătan cu doamna, părintele Bodea, d. V. Antonescu, d. Ilie Pap, d. Ion Van-
cu, învățător, cu doamna. Mai târziu au sosit și d. Ștefan C. Pop, deputat cu doamna, d. Dr. Romul Velicu cu doamna, dnii Dr. Miclea, Dr. Moldovan și alții, a căror nume ne scapă.

Dintre țărânilor am observat pe d. Alexe Zaslo, George Pecican, Constantin Don, Frații Raicu, familia Dobrăeștilor, frații Pecican, Moise, Grigore, familia Curticean și aproape toate familiile din Pârneava.

Reprezentăția s'a început cu „Motto” cântat în cor mixt compus din copii de țaran sub conducerea d. învățător Popovici. Au urmat apoi compozițiile măestrului Vidu, „Negruța” și „Imi place” executate cu multă armonie și precizie de acelaș cor. Mai cu seamă solo din „Negruța” cântat de Cornel Măcean cu o voce plăcută și plădioasă a stârnit aplauze meritate ale publicului.

Toate cântările au fost repetate la dorința asistenței, care a rămas uimită de frumoasele prestațiuni ale copiilor.

S'au jucat apoi trei bucăți moralizatoare și educative scrise cu mult temei instructiv de doșora Maria Drăgan, învățătoare.

În prima piesă „Despre portul românesc” fetițele Aurelia Curticean, Eleonora Măcean, Maria Trăila, și Ana Marc în frumoase costume de pădureancă s'au achitat foarte frumos de rolul lor. Mai cu seamă mititica Aurelia Curticean era atât de simpatică și avea un joc atât de liber și nejenat încât a fost obiectul de admirație al tuturor.

„Despre sărbătorile băbești” a fost jucată cu aceeași îndemnizare de fetițele Paulina Măcean, Iuliana Pălineaș și Lucreția Crestici, cari încă au fost răsplătite cu însuflețite aplauze.

Trei băeți Nicolae Grigorescu, Ilie Mihailovici și Ilie Curticean au dat frumoase indemnuri plugarilor, de a-și plasa copiii la meserii, jucând bucată „Despre măestrii”.

După reprezentăție a urmat joc, unde iarăși aradani nu prea sunt măestri deoarece jocurile noastre naționale au fost cu totul neglijate în părțile acestea.

Succesul moral a fost desigur puternic, căci numai unind la olaltă toate elementele răslețite printre valorile puternice ale străinilor, și înche-gându-e voința prin sfaturi, și indemnuri frumoase românești, vom ajunge la izbândă deplină.

Este un început care merită toată lauda noastră și a tuturor Românilor de bine, este o mândrie națională să vedem după o vreme urită de lăncezeală un curent sănătos pornit de energii tari, de oameni destoinici, cum sunt învățătorul Popovici și fruntașii Alexe Zaslo, Gheorghe Pecican, Constantin Don și alții.

Scrisoare din Bucovina.

Teatru și concerte. — Serate dansante. — Jubileul „Societății”.

I.

Suceava. 4 (17) Faur 1912.

Ei, zică cine ce-a vrea, tot oamenii cei vechi erau mai cumiți și înțelegeau mai bine viața. Și dacă n'au fost ei mai civilizați — pomeniau ei pe atunci de aeroplan?! doar de aripile de ceară ale lui Icarus! — au fost de bună seamă cu mult mai culti. E o greșală a timpului nostru aceasta, de confundăm civilizația și cultura! Și toată cultura antică, totul ce ne-a mai rămas din vremile acelea trecute acum de mult, o datorim în mare parte teatrului. Pe atunci statul îi plătea poporului să meargă la teatru, unde se reprezentau dramele unui Sofocle și comedile unui Arifofanes: aceasta era educația poporului din vremurile acele. „Și fiecare e părtaș la plăcerea tuturor, care întărită și idealizată, din mi de ochi se îndreaptă spre el și în pieptul său e acum numai un sentiment — acela: că e om!”.

Nu știu de s'ar mai putea aplica cuvintele acestea ale marelui Schiller și în ziua de azi, când ori ce neisprăvit, căruia i-a succed să alecătuiească câteva scene, le poreclește *comedie*, și când ori ce diletant, care știe fura cu pricepere din munca altora, e autor de *opere*! Noi încă n'am ajuns în stadiul cel mai înalt de cultură, cum era la cei vechi și încă n'am căzut în starea aceea de decadență, care e azi în unele centre europene! Suntem în privința aceasta — ca și în multe altele — abia la început. Trupele de opere din România, cari ne vin din când în când cu „Farmecul unui vals” sau cu alte producțiuni „moderne” șesese, pleacă și în urmă lasă numai o dără de colb. Se înțelege, că directorilor trupelor acestora nu le e de propagandă culturală, ci de afaceri. Artiștii nu-s niciodată și cântăreți sau actori buni foarte rar. Și singurul succes „moral” e poate, că vre-un student dela liceu se îndrăgostește de o subroță mai draguță; de altfel nimic.*)

Nu voi să vorbesc aici nici despre trupa Licu, care ne vine în fiecare an, nici despre Agatha Bărescu sau alți artiști ca Antonescu, cari vin din când în când, ci despre străduințele noastre pe acest teren. Sunt două societăți, cari se ocupă cu astfel de propagandă culturală: societatea academică „Junimea” și societatea muzicală „Armonia”; cea dintâi cu teatrul propriu zis, pe când „Armonia” mai mult cu opere și concerte. Se înțelege că și în vacanțe la nenumerate petreceri populare se joacă încă câte o bucată de teatru, însă aceste de obicei n'au decât un succes moral trecător, deoarece sunt aranjate pentru inteligența satelor și nu pentru popor. Dintre societățile culturale ale orașelor din provincie abia din când în când de da una astfel de semne de viață.

Cum vedeți în lipsa unei societăți pentru teatru, cum aveți Dvoastră în Ardeal, la noi toată mișcarea teatrală se rezumă în activitatea pe acest teren a societăților „Junimea” și „Armonia”. Deocamdată nu ne putem gândi la o trupă stabilă, că-și nicăiri n'avem atâția intelectuali, cari să poată susține un teatru și nici nu suntem așa de bogăți. Totuș avem un grup de diletanți buni, cari se silesc să ne vorbească de pe scenă o limbă românească curată și frumoasă. Totul ce avem în privința aceasta datorim numai și numai dlui *Aurel Berari*, care e cu mult mai mult ca un diletant priceput, ci e *singurul* nostru artist dramatic de talent — oaspeți bucureșteni, cari l'au văzut jucând imi pare că „Baba Hărcă”, căci o și cântăret, l'au asemănat cu Licu — care fără vre-o răsplată în bani, cu abnegație și cu stăruință i-a școlit, pe acei dintre tinerii și domnișoarele noastre, care au o scântie de talent. Pe însuși dsa l'am văzut jucând admirabil în „Beizadea Epaminonda”, „Scrisoare pierdută”, „De-ale Carnavaliului”, „Nevasta lui Cerceș”, „Funcționarul dela Domenii”, și multe altele. Numai lui avem a-i mulțumi că comedile măestrului Caragiale sunt cunoscute aproape în întreaga Bucovina și că suntem în curent și cu mișcarea teatrală din România.

În istoria muzicii românești Bucovina, „vesela grădină”, va avea o pagină strălucită. Căci acela care a bătut calea, pe care au pășit alți compozi-

*) Cine se interesează de mișcarea teatrală mai veche la noi, citească excelentele articole ale dlui Toțan în „Viața Românească”.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculii.

tori români, cel dintâi care a întrebuițat melodiile populare în operetă, a fost Ciprian Porumbescu, un fiu al străvechei Arbowese, cu cântecile și cu lăutarii ei renunțați, cari pe vremuri l-au inspirat și pe Carol Meuli, și al doilea, care a ridicat muzica românească la o desăvârșire și virtuozitate neajunsă până atunci a fost Tudor cav. de Flondor. Amândoi au murit tineri, după o activitate foarte rodnică și ne-au îmbrăcat în forma veșnică a artei cântecelor și melodiile noastre primitive. Poporul nostru i-au jertfit pe altar, aceia ce el întâi a plămădit din suferințele și din lacrimile sale: doina, pe care ei au făcut-o să răsună până departe în bolta lumii. E deci firesc, ca pe urma lor să răsară și alte talente, cari urmează calea indicată de dânșii.

Printre aceștia primul loc îl ocupă fără îndoială Eusebie Mandicevski cu măiestrele sale liturgicii; el însă fiind profesor la conservatorul din Viena nu mai ia parte activă la munca ce-o depunem noi acasă pe acest teren. Ne-a venit pentru aceea însă o forță tânără, care promite mult, d. Constantin Sandru, absolvent al conservatorului din Viena. Reuniunile noastre de cântări, până acum aveau dirigenți străini, cari abia avea idee de muzică românească, și firește că asta nu mai putea să dăinuiească mult. D. Sandru nu vine încă prea târziu. Societatea „Armonia” dela moartea lui Flondor încă a început să deie înapoi. Noul dirigent a scos-o însă din letargie și acum a început iară o activitate febrilă, la care iau parte toți membrii, căci mucești cu rost și mai cu drag, când este cine să te povățuiască și să te îndemne. Anul acesta pe semne se va mai juca o operetă de Candella. Cum am arătat toată mișcarea noastră teatrală și muzicală se rezumă azi în două nume:

Aurel Berari și Constantin Sandru, cari încetjurati cu dragoste de diletanții noștri, își vor urma de bună seamă și de acum munca cu mai multă intensitate și stăruință. Și dacă vom ajunge cândva noi bucovinenii să vorbim cum se cade românește și să avem oare-care cultură artistică va fi mare parte meritul acestor doi bărbați, cari își implinesc atât de frumos datoria către neam. Viitorul istoric al Bucovinei va trebui să-i pomenească cu evlavie și recunoștință. De altminteri amândoi sunt încă destul de tineri așa că toată muncii încă îi așteaptă.

Scrisori din București.

Mișcarea feministă. — Un almanah al scriitorilor. — Investirea noilor episcopi.

București, 5 Februarie.

O mișcare feministă propriu zisă nu a existat până acum în România. S'a ridicat în diferite rânduri din șirul intelectualilor din țară glasuri, cari, alăturându-se la ale socialiștilor, cereau pentru femei aceeași drepturi pe cari le au și bărbații, uitând însă de îndatoririle pe cari le au aceștia. S'au ridicat glasuri cari cereau drept electoral pentru femei, cari cereau să li-se deschidă porțile parlamentului, uitând că nu aceasta ar fi prima nevoie. Căci, fiind vorba de dreptul electoral, se impune cu totul altă reformă decât aceea de a se da femeilor dreptul să ia direct parte la luptele politice. E marea masă a țărănimii, care de cele mai multe ori, dat fiind sistemul de domnește acum, nici idee nu are cine sunt aceia cari o reprezintă.

Mișcarea feministă aici în țară nu-și are rostul decât ca mișcare culturală. Și acest lucru pare să-l fi înțeles o seamă din reprezentantele intelectualelor, în frunte cu dna Ianculescu de Reus, care a înființat de curând o societate, al cărei scop este ridicarea prin cultură a femeilor din straturile de jos ale societății. În fiecare săptămână se țin cursuri din diferitele ramuri de cunoștințe, cursuri, la cari asistă un mare număr de lucrătoare, cărora li-se dau, într'un libaj ușor elementele indispensabile pentru formarea sufletului unei bune gospodine. Se dă cu deosebire mare atenție igienei și lucrului de casă. Nici literatura nu este neglijată și de multe ori se țin cursuri de literatură cât se poate de interesante.

Începutul făcut de dna Reus la București nădăjdăim că va fi imitat și în alte orașe din țară, unde până acum nu s'a prea dat multă osteneală cu ridicarea nivelului cultural al femeilor, cari își câștigă existența prin muncă grea.

Almanahul scriitorilor dela noi, editat cu atâta pricepere de d. Sebastian Bornemisa a fost primit în țară cu multă simpatie. Ideia însușitului editor dela Orăștie a fost salutată de toți scriitorii din regat, cari au hotărât să scoată și ei un almanah al tuturor scriitorilor români.

D. Emil Gârleanu, președintele societății scriitorilor români a adunat materialul necesar, portretele și datele biografice ale scriitorilor, precum și bucăți literare originale de ale fiecăruia, cari adunate într'un elegant volum, vor apare în curând sub titlul „Almanahul scriitorilor români”

Investirea noilor episcopi P. S. Sa Calist al Argeșului și P. S. Sa Theodosie al Romanului se va face cu deosebită solemnitate Duminică 12 (25) Februarie.

La orele 10 dimineața noii episcopi vor asista la oficierea serviciului religios în Sf. Mitropolie. Vor asista de asemenea toți membrii sf. Sinod și membrii Consistorului superior bisericesc.

La orele 12 a. m. noii episcopi vor merge la palatul regal unde vor fi primiți de Maj. Sa Regele, asistat de d. C. C. Arion, ministrul cultelor, când Maj. Sa le va înmâna cârjele episcopale.

Cu aceea ocazie P. S. Sa episcopul Calist și P. S. Sa episcopul Theodosie vor rosti câte o cuvântare.

Instalarea noilor episcopi în scaunele episcopale se va face în a doua jumătate a lunii Februarie în prezența dlui C. C. Arion, ministrul cultelor

Correspondent.

Seminar pentru clerici în dieceza română gr.-cat. orădană.

Eliminarea bravilor clerici români din seminarul romano-catolic din Orade, pentru virtutea lor de a ținea la limba lor și între zidurile acelu seminar — a produs o legitimă indignare la toți Români fără deosebire de confesiune.

Unii — după noi neorientați asupra situației materiale a diecezei gr. catolice din Orade — au și pus la cale o colecție pentru crearea unui fond din care să se înființeze un seminar gr. catolic român la reședința episcopului.

După părerea noastră această colecție ar fi o ofensă la adresa episcopului gr. cat. din Orade ori-cine ar fi acela, și cu atât mai vârtos la adresa episcopului Radu, care la masa metropolitului din Blaj, cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii” din anul trecut, a dat dovezi de cel mai înflăcărat simț național.

Nu are nevoie episcopul gr. catolic român din Orade de ajutorul nimănui ca să înființeze un seminar diecezan pentru clericii săi.

Episcopia gr. cat. din Orade are singură mai multă avere și rentă mai mare decât toate celelalte episcopii gr. cat. române împreună.

La multe sute de mii de coroane se ureă venitul anual al bunurilor diecezane și al desdaunării urbariale și al regaliilor.

Are și locuri potrivite pe cari să-și edifice seminarul atât în Orade, cât și mai ales în Beiuș, care este centrul dominiului, unde are și gimnaziul superior și reședința sa.

Bani sunt.

Loc potrivit este și anume cel mai potrivit loc este Beiușul, unde nici odată nu va fi expus la insulte cum a fost expus chiar și blândul și inofensivul episcop Pavel huduindu-l plebea și spărgându-i feștrile reședinței din Orade.

Necesitatea unui seminar propriu se simția de mult, deja la înființarea metropoliei gr. cat. române, și numai bursele, acele nenorocite burse ce le are din fondul religiosar dieceza gr. cat. orădană pentru un anumit număr de clerici au înduplecat-o ca în detrimentul creșterii naționale a preoțimei sale să-și adăpostească pe fiii toții preoți în seminariile romano-catolice de prin Orade, Ungvár etc.

Acuma să răsbună această economie fatală.

Și se poate că chiar mâna prevedinței a pus la cale modul cum s'au manifestat simțămintele de iubire a șovinistilor romano-catolici față de clericii greco-catolici.

Bursele de cari se bucură dieceza gr. cat. orădană din Fondul religiosar cat. pentru un număr de clerici ai săi, nu credem că se pot revoca nici în cazul când dieceza va avea seminar propriu.

Dar chiar să le denege, să le mănânce sănătoși. — Interesul național al bisericii gr. catolice române nu se poate subordina intereselor pungașilor lui Iuda.

A sosit timpul și pentru bogata dieceză gr. cat. română orădană să-și provadă parochiile, mare parte expuse la desnaționalizare, cu preoți conști de misiunea lor națională.

Aceasta este părerea unui

Român ortodox din Biharia.

Domnul Iorga privit prin prizma șovinismului maghiar.

Dela un cetitor primim următoarele rânduri: Cetim în nr. 41 din 4 (17) Februarie al ziarului „Pesti Hirlap” — faimoasa primadonă pognegritoare a națunilor nemaghiare indeosebi a nesuferiților de valahi — pe lângă niște infamii impertinente la adresa tinerimei teologice și a seminariilor noastre, și o gratificare din cele mai grețoase la adresa personalității dlui Iorga, gratificare ocrotită din condeișul unui biet corespondent din Deva.

Cică ar fi observat dintr-o conferință literară despre activitatea culturală a dlui Iorga, ținută în seminarul din Caransebeș, că e în pericol unitatea statului maghiar. Vezi Doamne se cultivă sentimente de iridentism daco-roman prin o conferință literaro-culturală.

Dar ce crezi cucoană iudeo-maghiară împreună cu corespondentu-ți? Ce plan de învățământ ne-ai mai impune și în seminariile noastre? După ce ne interzece în mod brutal în institutele noastre susținute și cu bani de ai noștri drepturi firești de Dzeu date, acum când toată paseroa își ciripește graiul în dragă voie, veniți să ne mai atacați și dreptul de cultivare românească în institutele noastre? Nu ne-ai impune oare-cum gloriificarea obscurităților noastre?

Și se întreabă bietul corespondent că „cine-i acel Iorga Nikuláj?” „Turbatul erou al iridentismului valah, care nici în România, patria sa, nu este luat în seamă, care a ciomăgit publice pe un profesor de universitate, colegal său, care nici în România nu-și poate câștiga aderenți pentru ideile sale turbate, a picat rușinos din parlamentul român deși a candidat în opt locuri, pe care l'a exchis polițieneste de pe teritoriul austriac poliția austriacă pentru agitări deșuchiate, care într'un mod de compătimit urește unghurii atât în scris cât și în graiu viu”.

Și nu se mai poate mira, cum de „acest om de o fantasmă bolnăvicioasă precum și ideile lui se impun elevilor seminariilor din Caransebeș (papnevelö intézetünk)”.

Dela Oradea treceti la Caransebeș? Azi-măne veți veni și la Arad că veți găsi amintirea unui Moise Nicoară, unui Tichindeal, sau la Sibiu, unde personalitatea lui Șaguna care ne-a eluțat drepturile de cultivare românească în institutele

noastre — îi impusă drept ideal de urmat sau chiar la Blaj unde avem atâtea amintiri frumoase.

Toate aceste le veți face pe tema monstruoasă a imitării statului maghiar. Ne așteptăm și la aceasta, căci la ce nu te poți aștepta sub fericita plănuire din patria aceasta.

Așa ni-se caricaturază bărbații de netăgăduită valoare în ziaristica maghiară prin ce se descurcă opinia publică asupra ce avem noi mai scump, asupra mișcărilor culturale. La țipetele de panteră ale cutărui jidanaș setos după triumfuri patriotice, oetitorului acela naiv și murginit la cunoștințele istorice ale neamului său îi vine a crede că într'adevăr în seminarele noastre se petrec lucruri de o imoralitate culturală. Se impun acolo tipuri de ale criminalității sociale, bătăuși, suranți bolnăvicioși și mai știe Dzeu ce; drept idealuri de urmărit.

După ce ne trageți floarea elitei noastre intelectuală în nămolul inertent firei și culturii ce vă stăpânește; pe noi obidiții ne întemnițați pentru câte-o nevinovată oftare de durere, care din întâmplare ar fi atins orgoliul vostru.

Pentru noi Nicolae Iorga nu-i decât un „om de o fantazie bolnăvicioasă” poate pentru că acest scrias de vrednicie europoană, acest aspru judecător al utopiilor vremilor acestora n'are decât cuvinte de aspră condamnare la intențiunile cu cari ați voi să ridicăți pe obidiții săi frați la superlativul fericirii.

Sărmani valahi proști, cari nu putem pătrunde în profunditatea înțelgheunii umanitarilor noștri compatrioți; și gup utni descifra din palmuirile se zilnic ni-se dau, mult trimbițata lor bunăvoință. Imprumutați-ne și metoda cu care ne tractați pe noi, doar atunci vă vom putea înțelege.

Dacă în institutele voastre nu mai putem trăi de dragostea cu care ne sugrumați; lăsați-ne a-remi mângâierea să ne admirăm netulburăți bărbații noștri așa cum sunt „fantasi bolnăvicioase” în institutele noastre sărăcuțioase. Lăsați-ne așa în prostia noastră, că până ce vom fi proști nu o să aprindem patria.

mai dat să vedem și laudă bravilor conducători ai „Remizei femeilor rom. gr. cat.” din loc, cari au pus această petrecere la cale. Îndecosebi însă laudă i-se cuvine vrednicei doamne Elena Albini, prezidenta reuniunii, care a făcut tot ce-i sta în putere ca să ne procure defătare sufletească. — Au fost reprezentate costumele de Bănat, România, de pe Târnave, de pe Murăș, Zlatna, Buciumani, Teuș etc. și buchetul acesta de dame costume a fost atât de draguț și de atrăgător încât am rămas cu toții încântați de frumuseța portului nostru național. — În pauză s'a petrecut frumos. La ridicarea mesei tarafal a cântat imnul național, care a produs o generală însuflețire, — după aceea a urmat iarăși joc până în zori.

De încheiere observ: deși puțini, Zlăgncenii cu puteri unite întotdeauna pot presta lucruri destul de frumoase. Și ar fi timpul suprem, ca lăsând indolența și neactivitatea la o parte, să se pună oamenii pe lucru și să cultive mai cu stăruință viața socială în diversele ei manifestări, ca astfel să-și îndeplinească unul fiștecare datoria față de neamul său după cuviință. — Un participant.

— **Impăratul Wilhelm și socialistii.** E obiceiul în Germania, ca președintele Reichstagului să înainteze împăratului, raport despre alegerea președintelui și vicepreședinților camerei, cerând cu acest prilej și audiență pe scama tuturor celor ce fac parte la președinție. Fiind însă în rândul acesta ales și un social-democrat de vicepreședinte, șeful partidului social-democrat, Bebel a declarat, că un socialist nu se poate prezenta în audiență înaintea suveranului. În urma acestei declarații, președintele Camerei s'a văzut nevoit să solicite audiența numai pe scama sa și a celui-lalt vicepreședinte. La cererea făcută a venit însă răspuns, că Maj. Sa nu poate primi în audiență președinția.

Se crede că răspunsul a fost dat la sfatul cancelarului, care nu a putut recomanda domnitorului, ca abătându-se dela vechiul obicei să aprobe credința social-democraților.

— **Alegeri „libere”.** Cercul electoral Sic din comitatul Solnoc-Dobăca a ajuns vacant, după ce deputatul Iezedi a fost pus sub interdicție și internat într'un sanatoriu.

În cerc sunt numai 180 de alegători, campania electorală pare deci ușoară. Impotriva candidatului independent Dr. Láng Aladár, avocat în Șimleu, administrația pune însă în mișcare întreg aparatul de terorizare, cunoscut tuturor de pe vremea alegerilor generale din 1910. Alegătorii, bănuți că vor vota cu Láng, sunt chemați înaintea solgăbirăului și, sub diferite pretexte, pedepsiți cu 100—500 cor. Jandarmii cutreeră comuna amenințând alegătorii cu baioneta.

Lang l-a denunțat pe solgăbirău autorităților.

— **China își schimbă calendarul.** Întâiul președinte al republicii China Juansikkai a dat un manifest, în care spune că introduce calendarul european, fiind astfel întâiul an al republicii 1912. Președintele va notifica în curând alegerea sa puterilor, cerând recunoașterea republicii.

Într'un alt manifest mulțumește poporului, pentru încrederea pusă în el declarând că primește președinția. Roagă însă populația să nu sărbătorească această alegere, nevoind să jig-nesească sentimentele dinastiei detronate. Cu toată dorința președintelui, poliția a dat ordin proprietarilor de case, ca în timp de 5 zile toate casele să fie pavoazate, pentru sărbătorirea lui Juansikkai.

Din Nankuj se mai anunță că poporul din toate părțile țării a primit cu mare bucurie alegerea președintelui.

— **Socialiștii italieni și războiul.** Din Roma se comunică că: Deputații socialiști din Camera italiană au hotărât să înceapă o mare acțiune contra războiului, care cere jertfe mari bănești

și omenești. Vor duce cea mai aprigă campanie contra guvernului, până la retragerea decretului regal despre anectarea Tripolitaniei. În urma acestei hotăriri, muncitorimea din Milano s'a adunat înaintea redacției ziarului „Avanto” demonstrând zgomotos contra războiului. Poliția intervenind a imprăștiat mulțimea. Atât hotărârea deputaților cât și demonstrația muncitorimei a produs mare agitație în rândurile Italianilor patrioți, pentru cari social-democrații sunt niște trădători ordinari. În cazul executării hotărârii luate, se așteaptă în orașele Italiei mari turburări și încierări de stradă între burghezimea patriotică, și social-democrații trădători.

— **Pentru o pereche de cizme.** În noaptea de Sâmbătă spre Duminecă birjarul Sántha Károly din Budapesta a ucis pe soțul lui de beție Sütő Sándor, de profesie măturător de stradă.

Sántha a cheful o noapte întregă cu Sütő și după ce li-s'au gătat banii, au fost dați afară din fiecare cărciumă în care voiau să bea probabil pe datorie.

Într'un colț de stradă Sántha s'a gândit, că ar fi bine să strângă o leacă de gât pe Sütő, care avea cizme nouă.

L-a și înhățat zdravăn și trintindu-l la pământ s'a pus a-l ghemui până când bietul om și-a dat sufletul. Tot el apoi a anunțat unui polițist că s'a împiedecat de un om mort pe stradă.

Poliția după o scurtă cercetare a descoperit pe criminal și l-a dat pe mâna parchetului, care l-a și depus.

— **Catastrofa unui Cinematograf.** Ziarele străine publică o știre despre arderea unui cinematograf din București la care au căzut victime mai mulți oameni și copii. Când a izbucnit incendiu toată lumea s'a repezit la esire, neținând în socoteală decât pielea proprie. În imbulzeala extraordinară doi copilași au fost striviți formal de publicul care i-a călcat în picioare. O femeie a cărei fetiță a fost cuprinsă de flăcări, a înnebunit de disperare.

Proprietarul cinematografului asupra căruia cădea toată responsabilitatea nenorocirii, de teama urmărilor s'a impușcat.

Inregistram știrea aceasta mai mult ca o curiozitate, căci zarele bucureștene de azi nu confirmă într'un nimic lucrurile de mai sus.

— **Olimpul în Flacări.** Se spune că muntele Olimpul este încunjurat din toate părțile de focul pus în pădurile nemărginite dela poalele lui. Incendiu se întinde și spre creștetul muntelui și e teamă că satele imprăștiite prin văi vor fi nimicite căci orice acțiune de salvare a rămas neputincioasă. Focul a fost pus de mână omenească și se vede că e un act de răzbunare a vrămei victime s'au complice înșelat, căci în aceste păduri găzduiau bandele de antarți greci și capai comitațiilor cari prinseseră vara trecută pe inginerul german Richter.

— **Un ofițer și o biciuscă.** Din Oradea-mare vine știrea că Sâmbătă seara pe când un ofițer dela regimentul 37 de infanterie a ieșit din Casinoul militar, i-a sărit înainte o femeie elegantă și scoțând din manson o biciuscă i-a ars vr'o tres lovituri peste obraz. Lucrul s'a făcut repede de tot căci până să se adune lumea din apropiere doamna dispăruse, iar ofițerul cu pricina ee perdea grăbit în ceața sării.

Cazul a ajuns la cunoștința comandei militare, dar cercetările se urmează în secret și oamenii nu e în măsură de cunoaște preluțiile acestei mici întâmplări care pasioapează de câteva zile publicul Orădan.

— **O nouă casă de joc Monte Carlo.** Un consorțiu străin în frunte cu un hangiu elvețian și un bancher francez urmoază tratative cu gov. pentru a lua în chirie insula Margareta pe șaiszece de ani. Se plănuiește înființarea unui Casino model

INFORMAȚII.

A R A D, 20 Februarie n. 1912

— **Șezători literare.** Din București ni-se scrie: Duminecă s'a ținut la Teatrul „Comoedia” a doua șezătoare literară.

Au azistat A. Sa Regală Prințesa Maria, A. Sa Prințesa Elisabeta, A. Sa Prințepule Carol, d. C. Arion, ministrul instrucției publice etc.

La orele trei cortina se ridică: la o masă, în mijloc, sta d. Gh. Diamandy, președintele Societății Autorilor Dramatici, iar în jurul său, pe scaune, artiștii Teatrului „Comoedia” și autori cari trebuiau să citească bucățile lor.

D. Gh. Diamandy, dela catedră, dă cuvântul autorilor și artiștilor, cari se execută.

Au recitat: d. C. Toneanu, o anecdotă din Th. Speranță, dna Vasiliu „Nu te-ai priceput” de Coșbuc, d. Mărelescu „25 Minute” de Caragiale, d-ra Tina Barbu versuri din Păun-Pincio, d. I. Manolescu „Dorim iubito!” de Vlahuță.

D-ra Fărășanu, a cântat arți populare.

Au citit din operele lor d. I. M. Stamatiade, Vincinat Pavelescu, Haralamb Lecca, V. Eftimiu, Emil Nicolau, I. Minulescu și Brătescuo-Voinesti.

S'au dat citire scrisorilor prin care dnii Spiru Haret, I. Negruzzi și I. Bassarabescu aderează la această societate.

— **O frumoasă manifestație socială în Zlatna.** Stimata De redactor! Cu deosebită satisfacție trebuie să Vă comunic că în ziua de 12 c. la „Trei Ierarhi”, am avut rara ocaziune de-a vedea o petrecere frumoasă în micul nostru orașel Zlatna. A fost un bal costumat, de care în loc nu ni-s'a

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimito francat.

Monte-Carlo, unde se va juca în regulă, cu scop de a umfla pungile chirișilor și a îndrepta valurile de vizitatori din țară și străinătate spre Budapesta. Contractul de arendare e pe cale de a se încheia și va aduce Budapestei un venit de două sutezece mii coroane plus 60 procente din etalonul de peste șase la sută al acționarilor.

— Al 192-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Pünkösti Gergely, maior pensionat. Acesta este al 192-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibieni.

— La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români sibieni, au mai dăruit: Octavian Veștemian sod. mașinist tipograf 20 bani, George Dordea, blănar (București) 50 bani, I. Coșa calfă de prăvălie de piele 20 bani, Teofil Holerga, paroh (Frâna) soția sa Maria născ. Părău și copiii lor Septimiu, Olimpia și Emil 1 cor., Ioan Dan, paroh (Șard) și soția sa Ioana n. Moldovan 40 bani, Alexandru Fugăță, furnet. cons. 30 bani, Ioan Bârlea învățăcel faur 35 bani, Ioan Șorosteneanu inv. pant., Remus Cotruș, inv. lăcătuș câte 30 bani, Vasile Ban măștru cismar soția sa Estera și copiii lor Vasile, Olga, Ioan și Iuliana 1 cor. 20 bani.

— Logodnă. Domnișoara Melanea Popescu, fiica notarului din Ictar s'a logodit cu domnul Coriolan Popoviciu cand. de preot din Cheș.

Felicitările noastre!

x Ofeză albituri pentru mirese, lucru propriu, în executare solidă și specială: Heim L atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

— Ziarul „Tribuna” se află de vânzare în București la Librăria „Neamul Românesc” Calea Victoriei No 107.

x Pantofari și cîbotari, dacă voiți să vă procurați materialul necesar calitate bună și preț ieftin, adresați-vă la firma I. Gottstein și fiul, Sibiu, Piața mică 5, unde se află în bogat asortiment, tot felul de tălpi „vaches” indigene și străine, erupon, căptușeală de toate calitățile. Piele, de șevro și box, diferite fabricații. Focari de gumă Berson Palma și americana Sullivan, negre și galbene.

x Numai sămânțe de a lui Mauthner târguiesc economii și grădinarii, cari să știu cugeta bine asupra lucrului; și atunci dacă altfel de sămânțe ar fi mai ieftine, pentru că știm din experiență, că acele nu corespund și numai paguba lor o să fie la urmă.

x Cu venirea vremilor ploioase, recomandăm în atențiunea On. cetitori magazia de corturi și umbrele Gustav Schmidt, Sibiu, Kleine-ring 3. palatul institutului Baden-Credit, unde se poate cumpăra cu preț ieftin corturi și umbrele cea mai bună calitate. — pregătite în atelierul propriu.

Femeie care se pricepe la brodărie și agenți se primesc la Singer Co. fabrică de mașini de cusut soc. pe acții, Arad, József főherceg-ut 9. — Se recere cunoștința limbilor: române, germâne și maghiare.

ECONOMIE.

Impărțire de sămânțe. Cu scop de a înlesni economilor noștri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrisul comitet a luat hotărîrea a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinste) sămânțe de trifoiu, de napi, de nutreț și de lușună.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite să se adreseze către subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.

Membrii împărțitori în anii trecuți cu sămânțe de tot soiul sunt rugați cu frățescă dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre rezultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi, le vom folosi cu plăcere în raportul nostru general pro. 1911.

Sibiu, 17 Febr. n. 1912. Comitetul central al „Reuniunii rom. d agricultură din comitatul Sibiului”. — Pant. Lucuța prezident, Victor Tordășianu secretar.

BIBLIOGRAFII.

Noua revistă română. De sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru a apărut cu următorul sumar:
Noutăți: Sărbătorirea lui Caragiale. — Incidentul Vaida-Goga. — O soluție simplistă în afacerea Cuză. *Cestiuni actuale:* A. Alexandrescu-Dorna: Caragiale. *Literatură:* V. Al. Jean: Ce știa satul... Comedie într'un act, jucată pe scena Teatrului Modern din Capitală. — Ieronim Laurian: Pe sub catalpi. — Sonet. — În casa lui. (Versuri). *Psihologie:* N. M. Teohari: Educația caracteru-

lui. *Polmeice:* Nerva Hodoc: Pro domo. *În nări:* În chestia D-rului Racowsky. — Oemie bugetară la Conservator. — Pentru solvenții școalelor de agricultură. — O sărbătoare la Văcărești. *Revista revistelor:* Revista Căto. — Arhiva Genealogică. — Journal de Sociologie. — Mercure de France. — La Voce.

A apărut Revista literară ilustrată, săptămală *Consinzeana* Nr. 7—1912 cu următorul primă: *Al. Ciura:* O poveste, care nu s'a spus. *caterina Pitiș:* Când prind acum condiciul, și sie. *Victor Branice:* Amintiri din închisoare de stat. *Radu Mărgean:* Nocturnă, poezie. *A. gazzaro.*—*D. Tomescu:* Misterul poetului, rom Oct. *Lupeanu:* Numai noi, poezie, trad. *No Femeie și turistica.* Flori de-o zi: * *Carnegie Ilustrații.* — Scrieri dela Redacție. — Ghiduri ilustrate.

La Librăria Tribuna se află de vânzare: revistă literară, artistică și socială „Flacăra”. Până acum apărut 16 nri. (Nr. 1 e epuizat). Prețul unui număr bani.

Cărți mai nouă apărute:

I. Nețescu: Poezii. Ediție completă 4 1.50 cor. ul 20 fil. porto. (Ed. Minerva).

Hai să ridem. Almanahul revistei „Minerva” 4 1 cor plus 10 fil. porto.

Biblioteca „Lumina” 4 30 bani plus 5 fil. porto.
Nr. 18. Ion Dragoslav: Povestea trăsnetului.

Nr. 19. Rudolf von Gottschall: Trădătorul. Traducer din limba germană de A. Frenzesu.

Nr. 20. Theophile Gauthier: Aria Marcella. Trad. d N. Davidescu.

Nr. 21. N. N. Beldiceanu: Neguri.

Nr. 22—23. Octavian Minar: Cum a iubit Eminescu Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite).

Spiridon Popescu, profesor: *Contribuțiune la muncă pentru ridicarea poporului.* (Scrieri către învățători, preoți și către cei ce vor să-și cunoască neamul) *Lucrare premiată de Academia Română,* 4 2 cor. plus 20 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

C. S. (Iasi). Poate peste vre-o lună-două...

D. M. (Târlungeni). N'avem cunoștința de scrișoarea în chestie.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu. „Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Leon Tolstol.

220

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu, nu mă așteptam la așa ceva, spuse el aghiotantului său care se întoarse noaptea târziu.

— Aveți nevoie de odihnă, Alteța Voastră, îi zise aghiotantului.

— Dar am să-i fac să-și mănânce caii, ca pe Turci! strigă Kutuzov fără a răspunde, bătând în masă cu mâna lui cea groasă.

XXXVIII.

Când se întoarse Elena la San-Petersburg împreună cu Curtea, ea era într'o situațiune foarte încurcată.

Înainte plecării ei din capitală, ea se bucura de protecția unuia din cei mai mari seniori ai Curței. La Wilna, ea avu legături intime cu un tânăr prinț străin. La reîntoarcerea ei în Petersburg, prințul și demnitarul își cereau drepturile lor și Elenei îi rămânea să rezolve o problemă care nu i-se prezentase încă în viață: de a-și păstra legăturile cu ambele personaje fără a răni nici pe unul nici pe celălalt.

Ceea ce ar fi putut să pară spinos și chiar impracticabil ori cărei femei, nu o costă pe contesa Bezukhow nici o clipă de îndoială: nu degeaba avea ea reputația de a fi cea mai inteligentă femeie din Petersburg. În loc de a se ascunde și de a căuta să iasă din această situație prin violență, Elena, întocmai ca un om de stat care poate ori ce vrea, puse dreptatea de partea ei.

De îndată ce prințul cel străin îndrăzni s'o mustreze, ea își înălță cu semetie capul ei frumos și îi zise, privind-l peste umăr:

— Recunosc în dta egoismul și cruzimea bărbătească! Nici nu mă puteam aștepta la altceva. Iată ce răsplată primește o femeie care suferă și se sacrifică. Ce drepturi are Alteța Voastră asupra-mi pentru a-mi cere socoteală de simpatiile și de prietențiile mele? Omul acesta de care sunteți gelos a fost pentru mine mai mult decât un tată... Nu, nu, să nu mă întrerupeți. Se poate ca sentimentele pe cari le are față de mine să nu fie tocmai părintești, dar nu pot să-i închid pentru aceasta casa mea. Dar sexul dvoastră răsplătește întotdeauna bunățatea cu ingrătitudine. Dar să știți. Alteța, că nu dau socoteală de sentimentele mele intime decât lui Dumnezeu și conștiinței mele.

Ea privi la cer și-și atinse cu degetul frumosul ei piept care se umfla de emoțiune.

— Dar, doamnă, dați-mi voe...

— Luați-mă de soție și voi fi selava dvoastră.

— Dar aceasta nu e cu putință...

— Nu voiți să vă înjosiți a vă căsători cu mine, făcu ea izbucnind în lacrimi.

Prințul se puse s'o mângăie și Elena îi răspunde printre lacrimi că nimic n'o putea împiedeca de a se remărita, că au mai existat cazuri la fel, că ea nu fusese niciodată femeia soțului ei, că ea a fost sacrificată de părinții ei...

— Dar legile, religia?

— Legile? Religia? hm... Dar de ce sunt ele bune decât pentru a servi acopului nostru? făcu ea.

Alteța Regală fu foarte uimită de a nu fi ajuns singur la acest rezultat așa de simplu, și numai decât merse să ia sfatul unui frate al Societății lui Isus cu care avusese relațiuni temeinice.

După câteva zile, la una din acele serbări feerice pe cari le da Elena la moșia ei din Kameni-Ostrov, îi fu prezentat seducătorul d. Jaubet, un iezuit cu sutana scurtă, care nu mai era tânăr, dar al cărui păr sub ea zăpada, contrasta cu ochii săi cei negri și vioi. Și în grădină, la lumina lămpioanelor și la sunetele muzicii el o întreținu mult timp pe Elena despre iubirea de Dumnezeu, despre Hristos, despre inima sfântă a Maicei, cât și despre mângăierile pe cari numai adevărata religie le putea da; căci religia catolică, apostolică și romană procură credincioșilor ei adevărata fericire, atât în lumea aceasta cât și după moarte.

Elena fu mișcată și de mai multe ori atât ei cât și dlui Jaubet li-se umplură ochii de lacrimi și vocile le tremurară.

Cavalerul care veni în clipa aceea s'o invite la dans îi tulbură conversația ce o avea cu viitorul ei director de conștiință; dar a doua zi seara ieșitul o vizită din nou, și din acea zi el deveni un oaspe zilnic al contesei Bezukhow.

Într'o zi el o conduse pe contesa în biserică catolică, unde ea ingenunchiă lângă altar. Seducătorul d. Jaubet îi puse amândouă mâinile pe creștetul capului și, după cum povesti ea însăși mai târziu „ea simți un suflu înviorător strecurându-i-se în inimă”.

I-se explică că aceasta era grația care o pătrunsesse. Numai decât un abate cu sutana lungă se apropiă de ea, o împărțări și îi dete absoluțiunea.

A doua zi i-se aduse o casetă în care era sfânta minecătură.

După câteva zile Elena află spre marea ei bucurie că intrase de acum sub ocrotirea adevăratei biserici, și că Papa, care fusese înștiințat de aceasta, îi va scrie scrisoare cu însăși mâna sa.

(Va urma).

REISZ MIKSA FABRICA DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«.)

**Oltoiri de
struguri**

expediază, garantând de soiul vită americană, netedă și cu rădăcină, precum și în diferite soiuri, recunoscute de trainice, asortiment bogat

Köküllömentí első szőlőoltvány-telep

Proprietar: **Caspari Frigyes**, Medgyes 16 (Nagyköküllömentí)

Postiți și cerești prețuri curente ilustrate.

Din prețul curent se pot cere scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chlgr.	Cor. 1.60
Portorico 1/2	» 1.98
Cuba 1/2	» 2.—
lava aur	» 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chlgr.	Cor. 1.98
Calitate fină 1/2	» 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Medgado, Mocca) 1/2 Chlgr.	» 2.00

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chlgr.	Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2	» 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr.	» 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2	» 6.—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	» 6.—
Mixtură excelentă de prăjitori pentru tea 1/2 Chlgr.	» —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia	» 3.40
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	» 3.50

Renumitul »ARDEIU KOTÁNYI« se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Boghdin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

ARAD, József főherceg-ut Nr. 3.

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár”

Nr. telefonului 809.

SFAT ȘI AJUTOR

celor cari sufer d iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, incuierea scaunului, sgirciuri de stomac, greață, amețeață, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbinaie, etc. le recomandăm:

Picăturile de stomac »Brády« mai nainte »picăturile Mariacell«.

Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 1.60, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungarilor” in VIENA, I. Fleischmarkt 14.

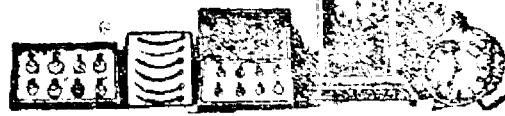
FIȚI ATENȚII! la marca de scutire, care reprezintă pe »Sta Maria de Mariacell«, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și clasornicar, in Orăștie. Szászváros. Filială in Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — Serviciu conștiințios. —

Pește sărat.

Taranka, alb 100 klgr.	70—	Cor.
Deverika, mare »	» 90—	»
Deverika, mai mare »	» 100—	»
Șalău 100	» 90—	»
Știucă »	» 88—	»
Crap, mare »	» 110—	»
Somn, de mijloc per klgr.	1.20	»
Somn, mare »	» 1.40	»
Somn Pana, în fălii »	» 1.80	»
Ceapă 100 klgr.	16—	»

Liferează cu rambursă

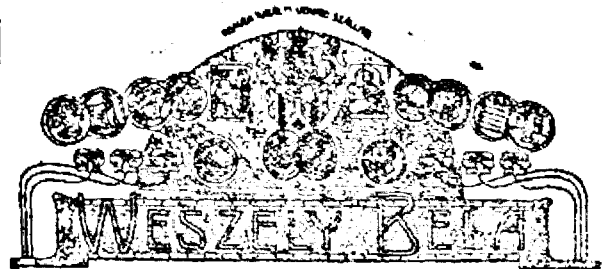
PETROVITS és PANTITS VERSECS.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunță recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór, dentist.

ELSŐ LIPPAI NORDÓ-GYÁROS • ALAPÍTOTT 1895.

CEASORNICAR

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

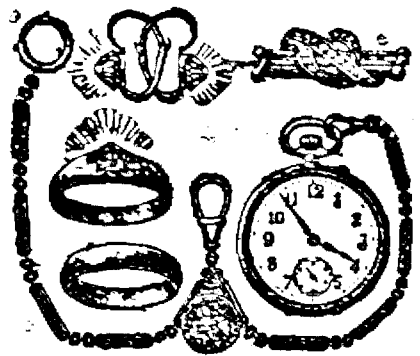
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

→ LIPOVA. ←

A. Slepák, giuvaergiu și

ceasornicar

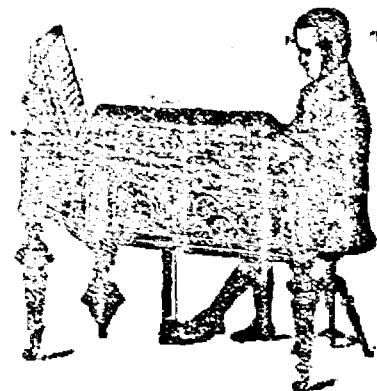
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide! — Serviciu prompt!

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

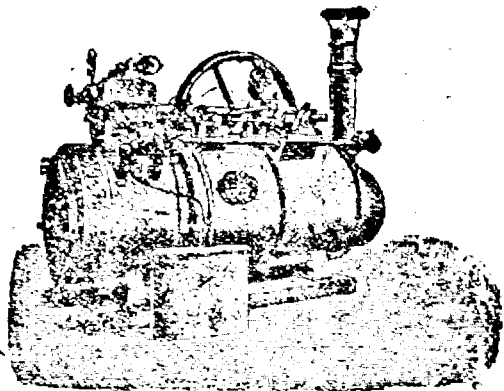
Mészáros Ferenc, fabricant de cimbal.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Correspondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentháromság-utca 41. sz. (casa prop. le).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înouit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petrolu, spirt și chiar și cazane la locomobile.

Pregătesc

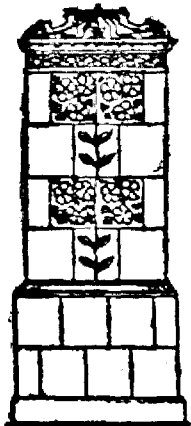
cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárváros, Kém-u. 16.

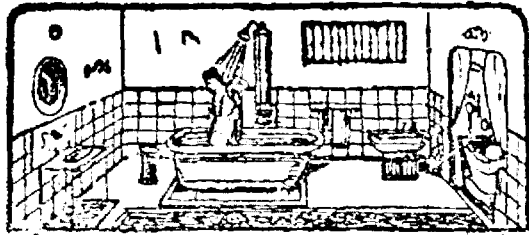
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiinșios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

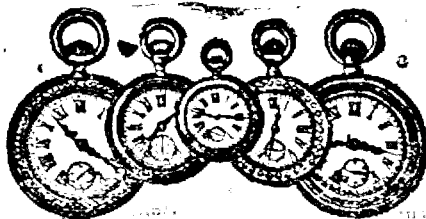
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispargasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete, și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

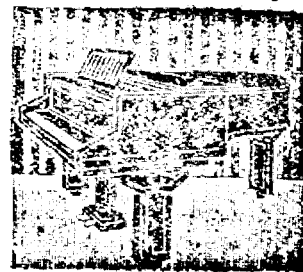
Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu Strada Clisădlei 8.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman). Intemeiat la anul 1867 ca l-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Georg Barthelmie

mechanic

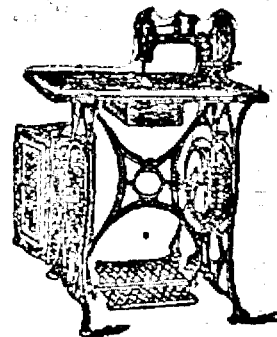
Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

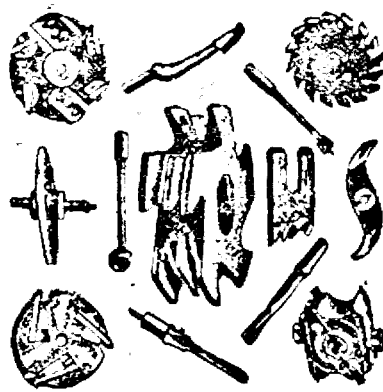
— Instructor pentru scris la mașină. —

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Unelte mele taie ca **OTRAVA**

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rindele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, fereștraie de mână (horony) și lungime; sfredelire pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt toffelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.* — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, **nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.**

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

USTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermannstadt, Groser-Ring No 3—5
(Palatul Bodenkredit).

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele
noulă și mai moderne

ploiere-entoutoas

(pentru soare și ploale)
cort și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt cu și puctualitate.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

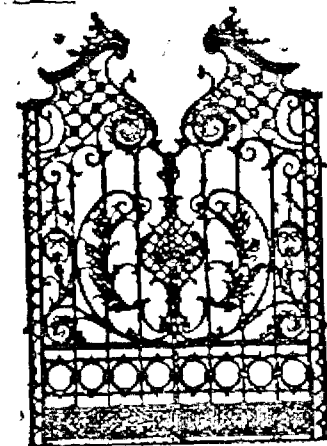
Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru
clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

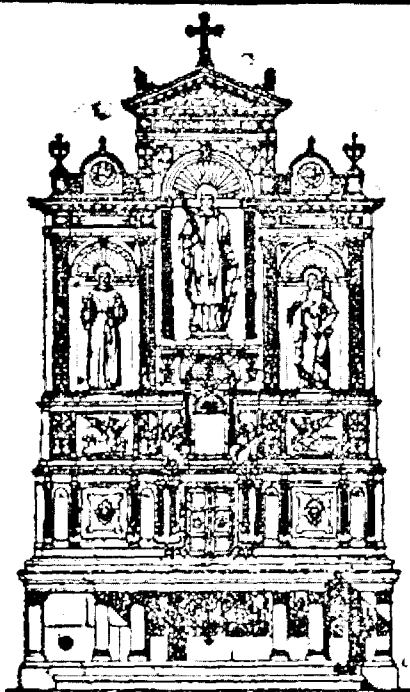
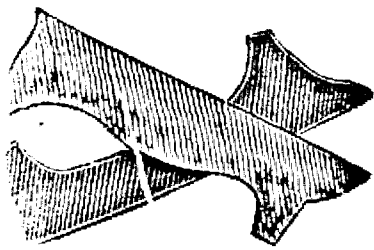
Se recomandă la ori-ce lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătire de balcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porți, casse de păstrare contra incendiului, basreliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine.

J. Gottstein, fiul,

Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie
Mare depozit de diferite piei lucrăte în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinel. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Gaál József,

măsar,

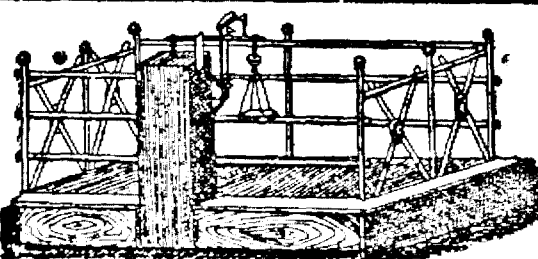
Nagyvárad, Csengeri-utca 21. nr.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuielilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infracturabile, autentificate. — Pentru România livrăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea postel.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

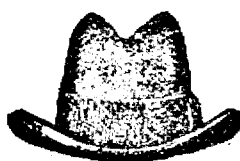
Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne culori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Leitner Sándor

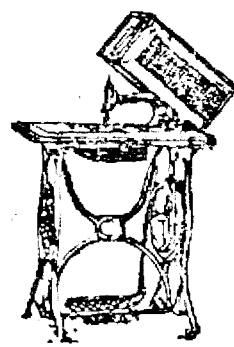
mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvar,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafone și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

„AJUTORUL”

institut de credit și economii societate pe acții în Șeica-mare.

Convocare.

Domnii acționari ai societății pe acții „AJUTORUL” se invită prin aceasta, conform §-lui 16 din statute la

a III-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Șeica-Mare în **10 Martie** st. n. a. c. la 10 ore a. m. în localul institutului

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.	7. Modificarea statutelor.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a plenipotențelor.	8. Întregirea direcțiunii.
3. Raportul direcțiunii.	9. Întregirea comitetului de supraveghiere.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.	10. Statorirea marcelor de prezență.
5. Prezentarea bilanțului.	11. Eventuale propuneri.
6. Darea absolutorului direcțiunii și comit. de supraveghiere.	

Șeica-mare, 28 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decembrie 1911.

Activa		Pasiva	
Casa	40300 41	Capital social	250000 —
Casa de păstrare postală	755 88	Fond de rezervă	72298 16
Cambii	492209 94	Fond de penziune	9769 24
Cambii cu acoperire hipotecare	117938 98	Fond de binefaceri	3250 36
Imprumuturi hipotecare	12449 60	Deposite spre fructificare	536478 21
Credite personale	112554 60	Reescont	56475 —
Imprumuturi de Cont-Curent	23422 —	Dividendă neridicată	104 —
Efecte	19750 —	Creditori	12729 88
amortizare	620 —	Interese transitoare pe 1912	15879 99
Edificiul institutului	38161 39	Profit curat	27419 65
amortizare	161 39		
Mobilier	2835 08		
amortizare	235 08		
Debitori	7387 04		
Interese transitoare restante și de reescont	5686 04		
	984404 49		984404 49

Profit și Perderi.

Debit		Credit	
Interese de depuneri	26643 74	Interese de escont	42298 63
Spese:		» » » h potecar	9187 62
salare	4716 65	» » imprumut hipotecar	9233 92
imprimare registei, diverse	8994 39	» » credit personal	9407 97
porto poștal	865 26	» » Cont-Curent	2191 44
chirie	90 —	» » efecte	1282 —
Contribuție:		Diverse venite	73601 58
directă și aruncuri	8465 75		2756 86
10% după interese de depuneri	2664 37		
Amortizări:			
efecte	620 —		
spese de fondare	482 16		
mobilier	235 08		
edificiul institutului	161 39		
Profit curat	27419 65		
	76358 44		76358 44

Șeica-mare, la 31 Decembrie 1911.

Nistor m. p.
prim-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Nicolae Ittu m. p. Ioan Ittu m. p. Ioan Nistor m. p. Const Tipuriță m. p. Andreiu Blotor m. p.
președinte.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului.
Șeica-mare, la 28 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ittu m. p. Emilian Dancăș m. p. Pavel Radu m. p. Mateiu C. Jiga m. p.
revisor expert al „Solidarității”.